ԱՊՕՆԷ ՖԻՑԱԹԼԱՐԸ

Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան

ՍԹԱՄՊՕԼ ԻՉԻՒՆ

Պիր սէնէլիք	180 ղրշ.
Ալթը այլըգ	90 »
Իւչ այլըգ	50 »

ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՒՆ

Բօսթա իլէ իրսալ օլունաճագլար իչիւն

Պիր սէնէլիք	220 ղրշ.
Ալթը այլըգ	110 »

30 ՓԱՐԱ

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

ՄԻՎԱՏՏԸ ՔՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԷ

ՎԷ ՍԱՒՐԻՅԷՅԻ ՃԱՄԻ ՇԷՎԱՄԻ ԿԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՑԱԹԼԱՐԸ

Պէհէր սաթըրը իչիւն

1 վէ 2 վէ 3իւնճի սահիֆէյէ	5 ղրշ.
4իւնճիւ սահիֆէյէ	2 »

ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ա-մուրը սաըրաֆիյէյէ այիտ իլանաթ.

2 վէ 3իւնճիւ սահիֆէլէրէ	6 ղրշ.
4իւնճիւ սահիֆէյէ	4 »

Զիյատէ միւտտէթ իչիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր ։

Մէվատտը նաֆիյէյա տայիր պէնտլէր մէճճանէն գապուլ օլունաճագ վէ աէրճ օլունմայան էվրագ իատէ օլունմայաճագ տըր ։

30 ՓԱՐԱ

Իտարէխանէսի վէ մաթպաասը, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ Էսկի Պապը Զապթիյէ սօգագը քէօշէսինտէ նումէրօ 3տէ տիր ։ — Կազէթամըզը ըսմարլայան իսարէ վէ թաահհիւտլէրինէ այիտ քեաֆֆէի մէվատտ հագգընտա Միւտիրի կազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեան միւրաճաաթ օլունաճագը կիպի, քեաֆֆէի մէքթուպլէրին տախի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա իտէր ։

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

ՊՐԷՆՍ ՆԱՊՕԼԷՕՆԸՆ ԹԷՎԳԻՖԻ

Ֆրանսա ճիւմհուրիյէթինին գավի պիր Թէվէյի մագամընտա օլան Մ. կամպէթթանըն վէֆաթը ըղայըրընտան տօլայը գրալ վէ իմփէրաթօրլըգ ֆըրգալարը հարէքէթ էսէրլէրի կէօստէրմէկէ պաշլամըշլար տըր ։

Պու կիւնքի թէլէկրաֆլար սըբասընտա կէօրիւլէճէկի վէճհլէ, միւթէվէֆա իւչիւնճիւ Նաբօլէօնըն ամուճազատէսի պրէնս Ժէրօմ Նաբօլէօն տիւն սապահ Բարիզտէ Ֆրանսանըն աճվալը հագըրէսինի մուախէզէ վէ քէնտի Նաբօլէօնըլըգ հագգը վէրասէթինի թալէպ իտէր եօլլու տավարլարա պիր պէյաննամէ եափըշտըրմըշ օլմագլա, պու պէյաննամէլէր տէրհալ բօլիս թարաֆընտան եըրթըլըպ աշաղա ալընմըշ վէ պրէնս Նաբօլէօն տա էօյլէնտէն սօնրա պիթթէվգիֆ Գօնսիէրժըրի հապսխանէսինէ կէօթիւրիւլմիւշ տիւր ։

—

Ֆրանսա տէվլէթը ֆախիմէսի Ծատրազամ Սաիտ բաշա հազրէթլէրինէ Լէժիօն տ'Օնէօր նիշանընըն կրան Գօրտօնըը, վէ խարիճիյէ միւսթէշարը Տաահան Բարութիւն էֆէնտի իլէ Տիվանը Հիւմայուն թէրճէմանը Մինիր պէյ վէ Թէշրիֆաթճը Րէֆիք պէյ հազարաթընա Կրան Օֆիսիէլիք, վէ Թաճրիրաթը խարիճիյէ միւտիրի Սէֆէրեան Նշան էֆէնտի հազրէթլէրինէ գօմանտէօրլիք, վէնուրեան վէնաւմ վէ վէքիլ էֆէնտիլէրէ վէ Ֆէտհիմ, վէհապ Հիլմի վէ Մէհմէտ Ալի պէյլէրէ Օֆիսիէլիք ըսիւթպէլէրինի իթա էյլէմիշ տիր ։

—

ԷՐԶՐՈՒՄ ՎԱԳԱԱՍԸ

Էրզինճանտան տէկտեմպէր 25 թարիխիյլէ Լէվանթէն Հէրալտ ղազէթէսինէ պիր մէքթուպտա աթիտէքի ֆըգրալար օգունմուշ տըր ։

«Կէօրիւնիւյօր քի անճագ քէնտիլէրինէ մախսուս օլան պազը էսգիյատան տօլայը պիր նէվի խաֆի չիրքէթ թէշքիլ իտէն պազը Էրմէնիլէրին Էրզրումտա մուճիպ օլտուգլարը հէյէճանը իշիթմիշ օլմալըսընըզ ։ Շու գատար տէմէք քեաֆի տիր քի պիթթապ հիւքիւմէթը մահալլիյէ՝ վագաալի մէգքիւրէյի իշիտիր իշիտմէզ, պէօյլէ պիր մուամէլէյէ նազարը խօշնուտի իլէ պագմայըպ տէրհալ Հայերն 100 գատար էվլատլարընը հապսա իլգա իթմիշ տըր ։

«Պու պապտէ իճրա օլունան թահգիգաթըն նէթիճէսի հագգընտա մալումաթ ալամըշ իսէք տէ, չունքի պիլիրիզ քի պու խապէր աաքին վէ քիւչիւք չէհրիմիզտէ էքէյրիճէ հէյէճանը մուճիպ օլմուշ տըր ։ Միւշիր բաշա հազրէթլէրի թարաֆընտան խարիճտէ ղարազգօլ թօլաշտըրըլմագտա օլտուգու գատար շէհիրտէ տէ պազը թէտպիրլէր ալընմըշ տըր ։ Էրմէնիլէր թարաֆընտան պիր հէյէթը մէխսուսէ՝ միւթէսարրըֆըն նէզտինէ կիտիպ պէօյլէ պիր հալին վուգուունտան տօլայը եէս իլէ էսէֆլէրինի իպլաղ էթմիշ վէ պունուն մէսուլիյէթինտէն պէրի օլտուգլարընը սէօյլէմիշլէրտիր ։ Եալընըզ պունտան տօլայը մէմլէքէթտէ ասայիշի պօզագ պազը կիւրիւլթիւլէր չըգարըլմագ իսթէնիլտիկի անլաշըլտըղընտան, հիւքիւմէթին թէտպիրլէրի սաայէսինտէ ասայիշ պօզըլմամըշ տըր ։ Մամաֆիհ պէօյլէ պիր վագաայա սէպէպ օլանլարըն մուճազաթլարը լազըմ կէլիր ։ Պունտան պաշգա Էրմէնիլէրին քէնտի պէյնլէրինտէ տահի պազը տէրճէտէ գօրգու հասըլ օլմուշ իսէ տէ, Մաամաֆիհ քէնտիլէրինին հիւքիւմէթէ օլան սատագաթլարընտա գուսուր էթմէտիկլէրի մէյտանտա տըր ։»

Էրզրումտա թէվգիֆ օլունան Էրմէնիլէրին քէնտի պէյնլէրինտէ խաֆի պիր ճէմիյէթ թէշքիլ իտէրէք նիզամնամէ գալէմէ ալտըգլարը հաքգընտա պազը ռիվայէթլէր վարտըր ։

- Տիւնքի Սթամպօլ կազէթասը՝ վագաայը մէզքիւրէ հագգընտա մալումաթ վէրէրէք իւչ եիւզ էլլի գատար Էրմէնիյի՝ ալթըն պէյզինտէ չիւրիւքլէր թէշքիլ էյլէտիքլէրինի վէ հիւքիւմէթին պէօյլէ պիր հալէ միւսաատէ էթմէյէճէկինի պէյան էյլէմիշ տիր ։

թէ տիկէր պիր Թարղտա եազմըշ օլտուղու, պիզ տախի պէօյլէ պիր հագգընտա մալումաթ ալընամամըշ իսէ տէ, պիլիրիզ քի պու խապէրլէրին վէ նէթիճէսինին քէօրիւլմէսինէ տէրհալ տախի պազը սէպէպլէր վարտըր ։

«Էրպապը ֆայտալար խաֆի էնճիւմէնի էնճուման՝ տէվլէթէ նէթիճէ պէրէմէյէճէք պէօյլէ պիր պէրվայը իթհամ իտէրլէր քի, անճագ թէսքինի տէրհալ՝ հալքը գօրգուտան գուրթարըր ։

«Ագանիմ տէլասէ (Ս. Ներսէս) Նամընա, Նամուս վէ տինիմ նամընա թէքմիլ գուվվէթիմիզ միլլէթիմին գուրթուլմասընա չալըշմագա, վէ ֆըրսաթ գօլայ իտէր իսէ պու իշ իչին ճանըմը պիլէ ֆէտա իթմէկէ համտըմ։

«Էվէր էճտատիմ խիլաֆընտա իճրաի մուամէլէ իտէր վէ աստըմտա գուսուր էյլէր իսէմ (խաֆի ճէմիյէթին) մէճլիսը ալիսինին պէնիմ գայտըմը տիկէր նէֆէրլէրին պիլմէտէն ֆէսխ ու թէրգին իթմէյէ հագգը օլաճագ տըր։

188	իմզա
սինին	սէնէսի
մահալլէ	տիւքքեանի նումէրօսը
նէմին իթթիրէնին իմզասը	

«Ճալլաթըն իթթիֆագլարը էնմին սաաքիրին էնճիւմէնէն սըգճըգ ֆարգը տըր ։»

Պազը թէլէկրաֆ խապէրլէրինէ կէօրէ, ախիրէն Բիւրտիւրմանտա իճրաի սէյահաթ իտէն պաշ Բօս զապըթթանը՝ ազիզի նազարընտա վան վէ Էրզրում մէվգիլէրինի պիթթէտգիգ էրքեանը հարպ թարաֆընտան խափիմալ օլունմագ իւզրէ մէմուրին մէվգիլէրինին պիր թագըմ բլանլարընը չըգարմըշլար տըր։ (Լէվանթ)

—

Լօրտ Կրանվիլ՝ Թունա մէսէլէսի էթրաֆընտա հագգընտա միւզաքէրէլէրինին պիրինճի կիւնինի գօնֆէրանսա ինթիխապ իթմէք իւզրէ տէվլէթլէրի տավէթ էթմիշ տիր ։ Պու հալտէ նազըրը միւշարիլէյհ՝ Ավուսթուրյա հիւքիւմէթինին արզուսընա մուվաֆըգ մուամէլէտէ պուլունմուշ օլույօր ։

—

Սըրպիսթանըն իլհագ օլունան արազիտէքի էմլաքըն աահալիսի աիտ հուգուգ՝ Պէրլին աճտնամէսինին 12ինճի մատտէսիյլէ թային օլունմուշ օլտուղը հալտէ, Սըրպ հիւքիւմէթի պիր գաչ սէնէ էվվէլ թանզիմ իթտիյի պիր նիզամ մուճիպինճէ պիր թագըմ ագարաթը աահալիյէ էտտիւէն ալմագ վէ գարիյէլէրէ թէվզի իթմէք խուսուսընտա, վէ պէտէլը ագարաթը իթայէ %6 ֆայիզլէ 3 սէնէ զարֆընտա թագսիթլէ թէտիյէ իթմէք կիպի պիր գարար իթթիխազ իտէտէն, Պապը Ալի Պէրլին աճտնամէսինին մէզքիւր պէնտի նամընա օլարագ բրօթէսթօ իթմիշ, վէ պու պապտէ պիր գարար իթթիխազը զըմնընտա ագարաթ ասհապը վէքիլլէրի տախի տախի օլմագ իւզրէ պիր գօմիսիօն թէշքիլինէ թալէպինտէ պուլունմուշ տըր ։

—

Լէ Տէրնիէր Տէբէշ՝ պէր վէճհի աթի գօմիսիօնու իճմալը ֆայտա իւզրէ հակիմ իտէն վէճհէ մախսուսա իշարէթ օլունմուշ տըր ։

«Մալիյէ միւսթէշարը Վէթհէնտորֆ պէյին թահթը րիյասէթինտէ պուլունան գօմիսիօնու իգմալը վազիֆէ էյլէմիշ տիր ։ Գօմիսիօն՝ 1298 սէնէսի վարիտաթը իլէ լազըմ կէլէն թասարրուֆաթը թէտգիգ էյլէմիշ տիր ։ 1299 սէնէսի պիւտճէսի իչիւն թէտգիգաթ իւզէրինէ թէշէպպիւս օլունաճագ տըր ։

«Փէտրուարըն նիհայէթինտէ խիթամ պուլաճագ սէնէի հազըրէ միւվազէնէսինին թաստիգի գապիլ օլամամըշ տըր ։ Վէթհէնտորֆ պէյ՝ Ֆինանս բրօյէքթիյէ (Մա-Բեյ-Բեյ) թաթպիգէն միւվազէնէ-

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աժանս Հավաս Թէլէկրաֆլարը Բիւրօ Տիւրէքթէօրը Բէյլէր օլուն Շէյխիւլ թէր.

Բարիզ 16 յունվ.

Մէմլէքէթին աճվալինի մուախէզէ վէ Նաբօլէօնլարըն վէրասէթը հիւքիւմէթինի քէնտի մէնֆաաթինա թալէպ իտէն պրէնս Նաբօլէօնըն պիր պէյաննամէսի պու սապահ տավարլարա եափըշտըրըլմըշ տըր ։

Մէզքիւր պէյաննամէ տէրհալ բօլիս թարաֆընտան եըրթըլմըշ տըր ։

Բարիզ 16 յունվ.

Պու կիւն էօյլէնտէն սօնրա պրէնս Նաբօլէօն Թէվգիֆ օլունուպ Գօնսիէրժըրի Նամ հապսխանէյէ նագլ օլունմուշ տըր ։

Բարիզ 16 յունվար

Րէիսը ճիւմհուրըն պիր գաբինէ մէճլիսը աքտ իտէրէք գըրալ Լէժիօն տ'Օնէօր նիշանընը միւթէֆէրիգ բրէնսլէրին նիթա օլունմուշ տըր ։

Սաիտ բաշա հազրէթլէրինէ նիշանը մէզքիւրըն պէօյլէք գօրտօնը,

Արթին էֆէնտի, Մինիր պէյ վէ Րէֆիք պէյէ նիշանը մէզքիւրըն կրան-օֆիսիէլիքլէրի թէվճիհ,

Նշան էֆէնտիյէ նիշանը մէզքիւրըն գօմանտէօրլիք րիւթպէսի,

Նաում էֆէնտի, Վէքիլ էֆէնտի, Նուրեան էֆէնտի, Ֆէհիմ պէյ, Իպրահիմ պէյ վէ Մէհմէտ Ալի պէյէ նիշանը մէզքիւրըն օֆիսիէլիք րիւթպէսի իթա գըլընմըշ տըր ։

Նիս 13 յունվ.

Խընճախընճ գալապալըգ հալըգըն պուլունտուղը հալտէ պու կիւն Մ. կամպէթթանըն ճէնազէ ալայը վուգուա կէլմիշ տըր ։

Բարիզ 15 յունվ.

Մէճլիսը մէպուսանըն խարիճիյէ նազըրը վէ րէիսը վիւքէլա Մ. Տիւգլէր՝ Մըսըր մէսէլէսինտէ պագ իտէրէք տէմիշ տիր քի, Ինկիլթէրա հալըլըգ պաշգա մուամէլէ իթմէք իւզրէ խիւքիւմէթին, Ֆրանսա տա քէնտի իւլէրինի կիւթմէկէ մէճպուր իտի ։ Րէիսը միւշարիլէյհ մէճլիսը հըմայէ իլէ Աւրօբա հիւքիւմէթին թավրը ու հարէքէթինի թասվիպ իթմէյի տէվամ իտէճէկտիր ։

Պու կիւն մէճլիսը մէպուսանըն պիր Սուէզ Քէնալը թէվգիլի օլունմուշ տըր ։

Մէճլիսը Սուէզ Քէնալը պիր պէյաննամէ իլան իտէրէք, րէիսը միւշարիլէյհ Մ. Տիւգլէրին թէլէկրաֆլարընա կէօրէ, րէիսը միւշարիլէյհ Մըսըրտա Ֆրանսա իչին հագգը օլան մուամէլէնին պիր տէրէճէտէ պագըլմասը իչին էճնէպիլէրին պու պապտա նէ տէճէքլէրինի սորմագ մէճպուրիյէթինտէ կէօրիւնմէմիշ տիր ։

Գօնթ Կրանվիլըն թէլէկրաֆլարը գօնթրօլըն լաղվը խուսուսընտա խապէր իթմէքտէ, վէ ֆա-

գաթ Ֆրանսա իլէ Ինկիլթէրանըն Մըսըրտա պիր հիւսնի թէֆէհհիւմ ուսուլը պուլունաճագըն իւմիտ իթմէքտէ իտիւքլէրի պէյան իթմիշլէր տիր։

Էվեալիւ յունվար 4 թարիխլի պիր նօթա Մ. Տիւգլէր՝ Մըսըրտա գօնթրօլ կէթիրիլմէսի եըրինէ տօլայը Մըսըրտա ինկիլիզ զապըթանընըն սարքաթանտան միւնասէպէթը խայլի պիր թագըմ մէսէլէլէր իլէ պէրապէր թամամէն Ֆրանսայը քէնտի իւզէրինէ տէվամ իթմէկէ մէճպուր իտէճէկ պիր հալէ կէթիրմիշ տիր ։

Լօնտրա 15 յունվար

Թայմզ կազէթասը՝ Լօրտ Կրանվիլին Մըսըրտա Ինկիլիզ բօլիթիգասընը միւսթէգիլլէն օլարագ տէվլէթլէրէ իւչ պէս պիլէտիկի թաճրիրաթըն մազմունընը պիր խիւլասա նէշր իթմիշ իսէ տէ։

Ալէլուսուլ կազէթալար՝ Ինկիլթէրանըն Մըսըրա տայիր իթթիխազ իթմիշ օլտուղու բրօկրամըն թէվլէլէթլէր թարաֆընտան գապուլ օլունաճաղընը միւմկին կէօրիւյօրլար։

Տըվիլինտէն ալընան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Իրլանտայի մէճլիսի իւզէրինէ 17 գիշի թէվգիֆ օլունմուշ տըր ։

Գաճիրէ 15 յունվար

Մըսըր հիւքիւմէթի Ինկիլթէրանըն գօնթրօլը ֆէսխ ու լաղվ իթմէսի հագգընտա նէֆրէթինի օլմագ իւզրէ քէնտիսինի Ֆրանսայա իպլաղ իթմիշ տիր ։

Բէթէրսպուրկ 15 յունվ.

1883 պիւտճէսի 778 միլեօն րուպլի իլէ միւվազէնէ օլունմուշ տըր ։

Գայմէնին խաճարընա մախսուս օլան 50 միլեօն րուպլի մէսարիֆը վագըթտա գիւր օլունմամըշ տըր ։

Մալիյէ նազըրընըն պիր պէյաննամէսինէ 1883 սէնէսի իչին հիչ պիր իսթիգրազա լիւզում եօգ տըր ։ Նազըրը մումաիլէյհ՝ հիւքիւմէթին խարիճէն իսթիգրազ իթմիկի գաչ մէ սուլհբէրվէրանէ բօլիթիգասը վէ թախսիլէն սարֆ իթմիկի ղայրէթ վէ սէպաթ սայէսինտէ Րուսիա մալիյէսինին իսլահ օլունաճաղընը պէյան իթմիշ տիր ։

Ալէքսանտրիյէտէն (Րուսիա Լէհիսթանը) կէլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, չէհրը մէզքիւրտէ միւճէսսէս պէօյլէ պիր աթէշ ճամիպագը թէսատիւֆէն իճրայի լուպլիյատ օլունտուղը սըրատա մէզքիւր թէսատիւֆ թէմամըյլա էսնասընտա քիւլ օլմուշ վէ պու էսնատա 300 գիշի գատար թէլէֆ օլմուշ տըր ։

Վիէննա 15 յունվ.

Պարօն տը Հիրշին պիր մէքթուպը՝ Պէրլինտէքի Թէօրօն կազէթասընըն գօնթ վիլիմֆէնին (1) տիր տիյէրէք նէշր իթմիկի պիր մէքթուպըն սահիհ օլտուղունը պէյան իտիյօր ։ Մէքթուպը մէզքիւր՝ Ավուսթուրյա տիբլօմաթլարընըն պարօն Հիրշէ սաթըլմըշ օլտուղունը պէյան իթմէքտէ իտի ։

Լօնտրա 16 յունվ.

Թայմզ կազէթասը՝ Մ. Տիւգլէր թարաֆընտան Ֆրանսըզ մէճլիսինտէ մէսէլէնին թարզ օլունմասընտա պէյանաթընը սէօյլէտիկի սէօզլէրի պէյանլա տէհը մէզքիւր տէյիլ իտէրէք մէզքիւր նամէ տահի սէօզլէրինին մէթնինտէն միւլահազալարընը մէտհ ու սէնա իթմէքտէ տիր ։

Աժանս Բէբէր

Լօնտրա 16 յունվար

Մըսըրտա Ինկիլթէրա թարաֆընտան լիւզումու թասավվուր օլունան բօլըհզարթ ասքէրի միւթէտիլ վէ սաքըրթըլէ վէ սաիրէ միւայէնէլէրէ օլարագ Լօրտ Կրանվիլ տէվլէթլէրէ իրսալ իթմիկի թահրիրաթը ուսուլիյէ սուրէ թի պու սապահքի Թայմզ կազէթասը նէշր էթմիշ տիր ։

(1) Գօնթ միւմաիլէյհ պունտան պիր գաչ սէնէ էվվէլ Բալգան քէնտի քէնտի ինտէ Թիւրքիյէ — Աւուսթուրյա — Սըրպիսթան ագարաթընըն չէմէնտիֆէր չէքիլմէսինէ արզ իթմիշ պիր մէտղաֆիլ իտի ։ Թ. Է.

լարտա նէշր օլունմուշ տըր ։

Թունա մէսէլէսինէ տայիր օլան գօնֆէրանսըն կէլէճէք ֆէպրուարըն պիրինտէ քիւշատը մուհթէմէլ տըր ։

Մէզքիւր գօնֆէրանս յորտ Կրանվիլին թահթը րիյասէթինտէ պուլունաճագ տըր, Ալթըն Լօնտրատա մուգիմ սէֆիրլէրտէն, վէ գօնֆէրանսա Րումանիա հիւքիւմէթինին մուրախխասլարընտան միւրէքքէպ տախի պուլունմագ իւզրէ ։

Պէրլինտէն ալընան խապէրլէրէ նազարէն, Րուսիա տէվլէթի Պալքանլարըն քէյֆիյէթի թէտգիգինտէ օլմագ իւզրէ Մէմլէքէթէ ճէնուպ Պուլղարիստանտան թաահհիւտ օլունմուշ մանղագա մէսէլէսինտէ մաթլուպլարընըն ճէվապլարընը իսթէմիշ տիր ։ Ինկիլթէրա իլէ Ավուսթուրյա գօնֆէրանսա Րուսիա մէնֆաաթլէրինի գօնֆէրանսըն խարիճինտէ թէրքի կէօրիւլմէմիշ մէսէլէ Բուսիանըն մէնֆաաթլէրինի գարարլաշտըրմըշ տըր ։

(Տախիլիյէ հավատիսի էվէլ պէշինճի սահիֆէ տէ տըր).

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տիւնքի կիւն Պաթրիգ Ամէն. Տ. Տ. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրի Պապը Ալիյէ կիտէրէք, խարիճիյէ նազըրը Արիֆի բաշա վէ միւսթէշարը Տաահան Բարութիւն էֆէնտի հազարաթըյլա միւլագաթ իթմիշ տիր ։

—

Իզմիրտէ թապ ու նէշր օլունան Լէյլէ-Նէհար ղազէթասընըն յունվար 10 թարիխլի նուսխասընտան աթիտէքի ֆըգրա օգունմուշ տըր ։

«Մահալ մէզքիւրէյէ իչիթթիվիմիզ կէօրէ, պու հաֆթա գումգափուտան չէհրիմիզ Էրմէնի սէրբիսգօբօսը Մօնսէնիօր Մէլքիսէտէկ միւրուտ իտէն պիր թէլէկրաֆ՝ քէնտիսինի Էչմիածին քաթօղիգօսլըղը գիւրսիւսինէ նամզէտ ինթիխապ օլունտուղունը խապէր վէրիյօր ։»

Թէրճ. Էֆք. — Պուրատա պու պապտէ հիչ պիր մալումաթ օլմատըղընտան, Էչմիածինին իչպու հավատիսի մազրուֆը սըհհաթ կէօրիւլմէզ յօր ։

—

Մէմուրինը միլլիյէ վէ միւթէպէրանը միլլէթ Ս. Ծնունդ վէ Մկրտութիւն եօրթուսընըն մէսուտ կիւնինի պէրմիւթատ Պաթրիգ Ամէն. Տ. Տ. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրինի զիյարէթ վէ թէպրիք իտէճէքլէր տիր ։

—

Իզմիր աաաջնորդը Գեր. Տ. Ստեփան վարդապետ Այվազեան Արրահամ էֆէնտինին Ս. Էջմիածինէ կէօթիւրիւպ տէ գապուլ օլունմայան 18 նէֆէր չօճուղլարը պէրապէր Տէրսաատէթէկէլմէքտէ օլտուղընը Պաթրիգխանէ պու թէլէկրաֆ Պաթրիգխանէյէ պիլտիրմիշ տիր ։

—

Պիր վագթտան պէրի Լնդանէտէ մաճպուս պուլունան Չօպանեան Գարեգին վարդապետ տիւնքի կիւն Սթամպօլա միւվասալէթ իտէրէք, Պաթրիգ Ամէն. Տ. Տ. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրի նէզտինէ կիթմիշ տիր ։

—

Տիւնքի կիւն Լիւմինիճէ թէրճէմէսինի Ծատեան վահրամ պէյէֆէնտի իլէ Պաթրիգխանէ թարաֆընտան նէզտ իթմէք փալ. ժողով գարար վէրմիշ օլմագլա, պու պապտէ լազըմ կէլէն թէզքէրէ տիւն մումաիլէյհ վահրամ պէյէ իրսալ օլունմուշ տըր ։

—

Ս. ՓՐԿԻՉ ԽԱՍԹԱԽԱՆԷՍԻ

խմբագիր Տէր,

Ցառաջիկայ Ս. Ծննդեան Տօնի ատթիւ միւճէնտ աջյէլութիւն տալու հարկէն ազատ մնալու համար, հետեւեալ մեծ. անձինք բարեհաճած են մէկ մէկ նուէր շնորհել Ազգ. հիւանդանոցի, զոր հրատարակելնիդ խնդրելով

Մնամք յարգանօք

Ի դիմաց Հիւանդ. Հոգաբարձ.

Ատենադպիր Ատենապետ

Գրիգոր Պետրոսեան Մինասեան

4 Յունվար 1883

Գրասեն. Ազգ. Հիւանդ.

Կ. Պոլիս

Մեծ. Տեարք	արժ. մեճիտ
Յովհաննէս Կիւմիշեան	10
Խաչիկ Խորասանճեան	1
Միքայէլ Մ. Մաթթէոսեան	1
Անտօն Ղազարոսեան	1
Մարգար Գուլագսըզեան	1
Ա. Խ. Ջանիկ	1
Ալէքսանդր Մէրճէմոզլի	1
Խաչիկ Լ. Թէքճեան	1
Գրիգոր Եվրէնեան	1
Յովակիմ Մ. Սթամպօլլուեան	1
Յ. Կ. Բալուճեան	2
Գ. Յ. Յովակիմեան	1
Յովհաննէս Ղօնչէկիւլեան	1
Սարգիս Թաշճեան	1
Միհրան Կիւրճեան	1
Գ. Հարէնց	1
Հ. Աճէմեան	1
Գառնիկ Համամճեան	1
Անտօն Ազատեան	1
Կարապետ Գարամաճեան	1
Կարապետ Ալլահեան	1
Գէորգ Մէրատէքեան	1
Միքայէլ Մամիկոնեան	1
Նիկողայոս Չուլհաճեան	2
Շնորհք Նազգաշեան	1
Անդրանիկ Ալբոեան	1
Մ. և Ա. Ունճեան	5
Գառնիկ Սարգիսօֆ	1
Թէոդորէ Կիւմիշճեան և Եղբ.	1
Սերովբէ և Սարգիս Կիւլպէնկ.	10
Գարեգին Պալթազեան	1
Մանուկ Արզեան	1
Խ. Ա. Հաճեան	3
Համբարձում և Յակոբ Մազպուլեան	2
Յովհաննէս Փէրէստէճեան	1
Կարապետ Թիրեաքեան	1
Կարապետ Սարգիսօֆ	1
Միսաք Թաշճեան	1
Աւետիս Փօլօլեան	1
վաթսուն և վեց մեճիտ	66

—

Նօրթու միգիթթալարընտան մուաֆ օլմագ իւզրէ Ս. Յակոբ խասթախանէսինէ վէրիլէն խանէ ճէտվէլի.

	ղրշ.
Ալլահվէրտի Մկրտիչ էֆ.	40
Ազնաւուր Անտոն էֆ.	20

Օ ԴԱՄԷԼԻԱ

8 Հաճօրուլօ չարշըմը 8

ՊԷՑՕՂԼՈՒ

Իւմրիւմիզ մուճիպինճէ սէնէվի մէղատ պիր պայա գատար եանի յունվարըն 6/18ինէ գատար տէվամ իտէճէք տիր ։

Մամաֆիհ միւթէտաւիլ միւշթէրիլէրիմիզին թալէպի իւզէրինէ վէ ալէլ ումում միւպայաաթ էմթայա րաղպէթ օլան էհալինին մէնֆաաթընա օլարագ մէզքիւր մէզատըն միւտտէթինի օն պէշ կիւն էսնի փէտրուարըն 2ինէ գատար թէմտիտ իթմիշիզ տիր ։

2—1

—

ՊԱՆԳԸ ՕՍՄԱՆԻ

Պանգը Օսմանինին Գալաթա վէ Սթամպօլ շուպէլէրի յունվարըն 6/18ինճի եարընքի բէնճշէնպէ կիւնիւ գափալը օլաճագլար տըր ։

ԾՆՈՒՆԴ ՀԱՑԹԱՄԸ

(Գէչէն նումէրօյէն տէվամ)

Ինկիլիզլէրին՝ հայվանլարը պիլէ հիմայէ իթմէք իչին մուքէմմէլ ճէմիյէթլէրի եախօտ չիրքէթլէրի պուլունմուշ օլտուղու տա մալիւմ տըր :

Մէսէլա պիր սուրուճունուն եա ոտգած հայվանընա եուլք եուլքլէմիշ, եախօտ սաղլամ պիր հայվանա թէհամմուլլիւնտէն զիյատէ եուք թաշըթմագտա օլտուղունու, եախօտ պիր ատէմին պիր քէտիյի տէօյմէքտէ պուլունտուղունը մէզքիւր չիրքէթին աղալարընտան պիրիսի կէօրտիւյիւ կիպի, ուսուլ չիրքէթ թարաֆընտան, կէրէք մէրհամէթսիզ սուրուճունուն վէ կէրէք պիչարէ քէտիյի տէօյէն զալիմին մուհաքէմէ յէ չէքիլմէլէրի իլէ, եա ճէզաի նաղտիյէ վէ եախօտ մահպուսիյէթէ հիւքմ օլունտուգլարը վէ պու սուրէթլէ հայվանլար հագգընտա պիլէ ինսանիյէթլէ հարէքէթ իտիլմէսինէ մէճպուրիյէթ հասըլ օլտուղու մալիւմ տըր :

Արթըգ հայվանլարը պիլէ զուլմտան գուրթարմագ տէրէճէսինտէ պու գատար սարֆը զայրէթ ու իքտամ իտէն պիր միլլէթին, ճինսի ինսան հագգընտա նէ տէրէճէտէ իպրազը համիյէթ իտէճէյի թարիֆէ հաճէթ տէյիլ տիր :

Պու ալիճէնապ միլլէթ, մէզհէպ վէ ճինսիյէթ ֆարգլարը պագմագսըզըն տիւնեանըն հէր քէօշէսինէ, հէր միլլէթտէն էվվէլ վէ հէր միլլէթտէն տէ չօգ զիյատէ խանէլէր նէթիճէսիրմէսի իլէ, զաթէն Ինկիլիզլէր նամը չէօհրէթինի պալէալարա չըգարմիշ օլտուղու հալտէ, արթըգ նէֆսի Ինկիլթէրրատա, պիլզզաթ քէնտի միլլէթտաշլարընա նէլէր իթմէքտէ օլտուղլարը պիրէր պիրէր դիքր իտիլմէսէ պիլէ, քէնտիլիյինտէն տէ աչիքեար անլաչըլան պիր մատտէ տիր :

Պըրագալըմ ֆուգարալարը վէ պատիհավա մէքթէպլէրի գայըրմագ իչին, ճամըլէր թարաֆընտան ... թէսմիյէ գըլընան պու ալիճէնապ միլլէթին քէսէսինտէն չըգան վէ հատտ ու հիսապա կէլմէյէն բարալարը, անլարըն նազըրընը իթմէյէճէյիզ :

Պիզիմ պու կիւնքի պէնտիմիզէ էսաս թային իթմիշ օլտուղըմըզ տիւքէր պիր նէվ սէխավէթ չիրքէթի, գարիւնըըմըզտան էրէյիմինին մէրագըընը թահրիք իտէճէք տիր տէյի զանն իտէրիզ :

Էվվէթ Ինկիլթէրրատա, ֆուգարալարը վէ պատիհավա մէքթէպլէրի գայըրմագ իչին թէչքիլ օլունմուշ ճէմիյէթլէր պուլունտուղու կիպի, ԽԸՐՍԸԶԼԱՐԸ գայըրմագ իչին տէ պիր չիրքէթ վար տըր :

Վէ պու չիրքէթ, Ծնունդ կէճէսի, 200 նէֆէր խըրսըզլարա, մուքէմմէլ պիր Ծնունդ թաամը վէրմիշ տիր :

Պու չիրքէթին մագսատը՞ նէ տիր :

Թապիիտիր իքի հէր քէսին մէրագըընը թահրիք իտէճէք օլան իւք սուալ պու տուր ,

Նասըլ քի պիզ տախի պաչգա պիր մունասէպէթլէ սէօյլէմիչիզ տիր, հէր ֆէնա ատէմ, ֆէնալըգ իթմէք իչին ֆէնա օլմամըչլար, իլլա հալլէր քէնտիլէրինի մէճպուրի ֆէնա իթմիչտիրլէր :

Ֆէնալըգլարըն պէլքի եուզտէ տօգսան պէչի պու գապիլտէն տիրլէր :

Իմտի ֆէնալարը մուճազաթ գըլմագլա, ֆէնալըգ տէնիլէն չէյլէր, քէնտի քէնտինէ ֆէնալըգ օլմագտան տուր օլմազլար . հանկի հալլէր քի պիր ատէմին ֆէնալըղընա սէպէպ օլմուչլար իտի իսէ, այնի հալլէր պագը գալտըգճա, այնի ատէմ, եինէ այնի ֆէնալըղը ֆուրսաթ պուլտուզու կիպի իճրա իտէճէք տիր :

Իմտի, ֆէնալարա ճէզա վէրիլմէսի գատար օլսուն, ֆէնալըղըն սէպէպլէրինի իզալէ իթմէյէ չալըշըլմալը տըր . մէտէնիյէթին հուքմի պու տուր :

Պիր խըրսըզ ճէզա մուտտէթինի թէքմիլ իտիպ մահպէստէն չըգտըգտան սօնրա, պիր բարասը վէ պիր աշչիլիք նամուս ու հայսիյէթի գալմատըղը հալտէ, իւք խէթտաընտան բէչիման օլմուշ պուլունսա տախի, նիհայէթ մէճպուրի թէքրարէն խըրսըզլըգտա գալար վէրմէզ տէ նէ՛ եաբար :

Իշթէ մէտէնի Ինկիլիզլէր, եալընըզ մուհագգագ պիր թէեսսիւրի պուլունան ճէզա իլէ իքթիֆա իթմէյիպ, տայիմի պիր խալաճէթըն չարէսինի տուչիւնտիլէր, վէ մահպէստէն չըգան խըրսըզլարը գանալըպ քէնտիլէ... պիր հալ թարիքինէ խոխալ իթմէք իչին Լօնտրատա Սէյնթ կայլս Միչըն նամ չիրքէթի թէչքիլ իթմիշլէր :

Թա վուքուպուլտան պիլէ պէօյլէ պէրէմէթըն ... իթմէքտէ օլան իչպու նամիր իւլ էմալ չիրքէթ, Ծնունդ կէճէսի 200 նէֆէր սապըգ պիլէ խըրսըզլարա վէրտիյի Ծնունդ թաամընտա, պիր ամէլէյք բարօրթօտունու տախի չիրքէթին աղալարընա դըրատ իթմիշ, վէ չու ամիրատըքի նէթիճէ յի պէյան իյլէմիշ տիր :

1882 սէնէսի զարֆընտա, մէզքիւր չիրքէթ, 1040 նէֆէր (մահպէստէն եէնի չըգմըշ) խըրսըզլարըն խիտամէթինա եէթիշիպ, պունլարտան 72 նէֆէրի իչին կէմիլէրտէ իշ պուլարագ անլէրի տէնիզէ սէվք իյլէմիշ, 173 նէֆէրի իչին գարա իւզէրինտէ զիրաաթ իշի պուլմուշ, 21 նէֆէրինէ նագլլուն բարասը վէրիպ մէմլէքէթլէրինէ կէօնտէրմիշ, 29 նէֆէրինի մուաթէմմիլքեաթա իրսալ էյլէմիշ, վէ 715 նէֆէրինէ տախի նամուսլու սուրէթտէ կէչինէճէք պուլմալարը իչին բարա, ձալապ ալէթ վէ սայիրէ վէրմիշ տիր :

Պու չիրքէթին հէյրի թէչքիլինտէ, իւզէրինէ կիւլէնիլէր տէ էքսիք օլմուշ տէյիլ տիր . ֆագաթ մուգաւամէթ ճահիլլէրին ազղընը գապաթըպ, պու թէտպիր սայէսինտէ հուսուլէ կէլէն հիւսնի նէթիճէ Ծնունդ կիճէսի մէզքիւր 200 նէֆէր սապըգ խըրսըզլարա վէրիլէն թաամտա աչիքեար մուշահէտէ օլունմագտա իտի :

Պունլարըն հիւմնի հալինի կէօրէնլէրին իմանմասը կէլմէզ իտի քի ճանիլէր ճէմիյէթի հուզուրընտա պուլունմագտա իտի տէ յի :

Պու 200լէր, պիր սէնէ մուքէմամէն, հիչ պիր քիմսէյէ վէ քէնտիլէրինի գուլլանան էֆէնտիլէրինէ ասլա պիր իչթիքեայա սէպէպիյէթ վէրմէյէն ԽԸՐՍԸԶԼԱՐ իտիլէր :

Պու ատէմլէրին, սօն տէրէճէ զարուրէթլէրի իլէ պէրապէր, խըրսըզլըգ իտէճէք սէպէպլէրի տէ մահվ օլմուշ, վէ սայիր հէր էհլի նամուս կիպի, մէճպուրէն չալըշըպ, կէրէք քէնտիլէրին վէ կէրէք ֆամիլեալարընըն էքմէք բարասընը չըգարմագտա իտիլէր :

Թաամ պիթտիքտէն վէ սիւտլիւ չայլար տա իչիլտիքտէն սօնրա, մաամ Հաուարտ Վինսէնթ, պիր սէնէտէն զիյատէ էֆէնտիլէրինին եանընտա իշ իչլէյիպ, հիչ պիր շիքեայէթ մահալլ վէրմէմիշ օլան եիրմի նէֆէր սապըգ զըլալլարա, պիրէճա պիր մուքեաֆաթ օլմագ իւզրէ, պիրէր տէ կիւմիւշ սաաթ հէտիյէ իթտի . վէ 200 նէֆէր սապըգ զըլլար, թաամ տայիրէսինին թէքլ խօտիպ խանէլէրինէ ավտէթ իյլէտիքլէրինտէ, քէնտիլէրինէ պիրէր տէ եէմիշ չիլին իհսա օլունտը :

Մէզքիւր 200 նէֆէր սապըգալըլարըն Ծնունդ թաամը սէյրինտէ հազըր պուլունանլարըն իչինտէ, մուհթէպէր կազէթա մուխպիրլէրինտէն մաատա, պիր թազըմ պէյզատէ ֆամիլեատան գատընլար, պիր լօրտ, պիր պէօյիւք հաքիմ, պիր բարլամէնթօ ազասը, վէ պիր սաքեր միրալայը վար իտի :

Վիւքէլա ազալընտան, վէ Ինկիլթէրրանըն էն զէնկին ատէմպուլունան լօրտ Հարթինկթըն, Սըր Զարլ, լօրտ Սըէնսըր վէ մատամ..., վէ Պարօն Բօլօք տախի, պազը սայիր մէշհուրլեյէթլէր սէպէպի իլէ, պէօյլէ պիր մուֆիտ ճէմիյէթին Ծնունդ զիյաֆէթինտէ հազըր պուլունմագլըգտան մահրում գալմըշ օլտուգլարը իչին մախսուսէն մէքթուպլար եազարագ աֆվ տիլէմիշլէր իտի :

Պու մէքթուպլար օգունտուգընտա, պիլթին հազըրուն, 200 նէֆէր սապըգ խըրսըզլար իլէ պիրլիքտէ էլ չըրբարագ, լօրտ Հարթինկթըն կիպի պիր զաթըն վէ սայիրլէրինին իչպու թէչվիգ զըլըճէ թէշրիքէ յի զըմմէթլէրի իչին իւչհարը մէմնունիյէթ վէ թէչէքքիւր իյլէմիշլէր տիր :

Պու միլլէթ նա՞սըլ պէօյիւմէզ . նա՞սըլ իւքսէլ իթմէզ, վէ նա՞սըլ պաշգալարընա պիր իպրէթի ալըմ օլմազ :

Գրալիչա հազրէթլէրինին ՕՂԼՈՒ տախի, մախսուսէն պիր մէքթթուպ եազարագ, մահպէստէն չըգան խըրսըզլարըն պիր կէչիմէ պուլունմագ սէպէպի հալէ նայիլ օլմալարը հագգընտա հըսս իլէտիյի արզու վէ զայրէթինի պէյան իյլէմիշ, վէ էկէր պաշգա ճէմիյէթլէրտէ հազըր պուլունմագ իչին էվվէլճէտէն սէօզ վէրմիշ պուլունմասա, քէնտիսինին տախի պիզզաթ կէլիպ պու սապըգգալլարըն Ծնունդ թաամը զիյաֆէթինի կէօրմէյէ վէ անլէրի թէշվիգ ... պուլունմուշ օլտուղունու, բէեան իյլէմիշ տիր :

Պիզմէյիզ քի վուգուաթըլար պու տէրէճէտէ բարլագ սուրէթտէ պէյանը հալ իթմէքտէ իքէն, արթըգ պիզիմ կիպի զալըֆ գալէմլէրին մուպալէղասընա տա մահալլ գալը՞ր մը :

Անճագ պու մունասէպէթլէ չու իթիգատըմըզը պէյան իյլէմէքտէն կէրի տուրամայիզ էյիմիզտէ օլամայօր . եանի ,

Էկէր պիլթին տիւնեա, Ինկիլիզլէրին նըսֆը գատար, վէ համթա բուլսու գատար, ... վէ պիլմէյիզ տանա նէ գատար ... պուլունմուշ օլսա իտի, չիմտի ճէմիյէթի պէշէրիյէ պուլունան չօգ զիյատէ ՄԷՍՈՒՏ պիր հալտէ պուլունմուշ օլաճագ իտի :

Եա ճէհալէթլէրինտէն եա եօգսա չէքէմէյիքլէրինտէն նաշի Ինկիլիզլէրին հէր պիր հալ ու հարէքէթինէ գարշը պէյանը էֆքեար իտէնլէր, եալընըզ անլէրտէն իպրէթ ալմագլըղը օլսուն պիլէճէք գատար պիր ֆազիլէթ մալիք պուլունմալար իտի, քէնտիլէրի տէ իւլքէլէրի տէ իւլլէրինի սէլամէթ ալէյսա թէզէտտիւլ օլմաըընտա պիրէր վասըթա օլապիլիրլէր իտի :

Վ... ... ...

Ս. ԷՃՄԻԱԾԻՆ ՔԻՒՐՍԻՒՆԻՆ ՌՈՒՍԻԱՅԱ ԳԱՐՇԸ ԱՀՎԱԼԻ

Կէչէնլէրտէ Իւնիօն Էքսբրէսին նագլէն Ս. Էճմիածին քիւրսիւնին Ռուսիայա գարշը պուլունտուղու ահվալ հագգընտա կազէթամըզտա պազը մալիւմաթ տէրճ ու նէշր իթմիշ իտիք :

Մէզքիւր կազէթանըն Թրապիզօն մուխպիրի իչպու մէսէլէյի քէնտի նօգթայի նազարընտան մուհաքէմէ իտէրէք, Իւնիօն Էքսբրէսին յանվար 6 թարիխլի նիւսխասընտէ նէշր իթտիյի մէզքիւր մուֆասսալ մէգալէյէ ճէվապէն աթիտէքի մէքթուպու կէօնտէրմիշ տիր :

Ս. Էճմիածին քիւրսիւնին Ռուսիայա գարշը պուլունտուղու ահվալ հագգընտա մուբթէգար կազէթանըզըն յանվար 6 թարիխլի նիւսխասընտէ մունտէրիճ պիր պէնտէ ճէվապէն, չօգ չէյ կէօրմիշ վէ չօգ սէյահաթ իճրա իթմիշ օլան պիր Իրմէնինին սէսինի իչիթտիրմէք իչին պէնտէնիզէ մուսաատէ իտինիզ : Պէնտէ մէզքիւրըն պիր թէէսիրը չէտիտի մուճիպ օլտուղունու ոէթ իտէմէյէճէյիմ տիր ; Պէնտէ մէզքիւրտէ էվվէլա Ռուսիանըն տէվլէթ ֆէթհինտէն եանի 1827տէն էվվէլ Էճմիածին կաթողիկոսլըղը մամուր պիր հալտէ պուլունտուղունտան պահս օլունմուշ տըր ; Պիլամա պիզ պիլիրիզ քի, մէզքիւր քիւրսիւ մուհաթէրէմին օ վագթլար ըճխաղը զայիֆ օլմուշ, մամուրիյէթ զիրան վէ խարապէ յէ եիւզ թութմուշ, Էճմիածին Միաբանութիւնը քիւլլիյէթլի պօրճա կիրիֆթար պուլունտուղը հալտէ ճիվարտա պուլունան պիլճիւմլէ իրան սէրտարլարընըն բէնչէի զուլմ ու թաատտիսինտէ պուլունմուշ իտի :

Կէօրիւնիւյօր քի պու հալ պէնտէ մէզքիւրը եազանըն սէվտիկի պիր հալ օլուպ, օնա իթթիհամ իթմէքտէ վէ չիմտիքի մունտէզամ հալէ պէյէնմէմէքտէ տըր : Շիմտիքի հալ նէտէ՞ն պէք զիյատէ չայանը թէէսսուֆ տիր : Պէօյլէ բէթրօսըն կէօյա մէմնուն օլան վասիյէթնամէսի քեապուսընը ույանտըրմագ իչին իսթիմալ օլունան բօլիթիգա ահա խայալաթը պէր թարաֆ իտէրէք, անճագ չունու ֆարզ իտէյօրըմ քի, Ռուսիա՝ էվվէլա Իրմէնիլէրի Ռում քիլիսէսինէ չէքիվէրմէ չալըչմագ վէ պէլքի նասըլ քի սէօյլէնիյօր, Լէ... ... ... իթմէք, վէ սանիյէն, կաթողիկոսըն քիւրսիւսինի ֆագըր պիր հալէ գօյմագ վէ թէզլիլ իթմէք վէ հաթթա լաղվ ու իմհա պիլէ էյլէմէք թէօհմէթլիյէ իթհամ օլընմագտա տըր . ֆագաթ պու իթհամ զարագ ու հիւսէյթտէն նէչէթ իթմէքտէ տիր : Ռուսիանըն Իրմէնիլէրի բօլիթիգա վէ մէզհէպ նօգթայի նազարընտան բուսլաչտըրմագ ֆիքրինտէ օլտուղունա տաիր օլան իթհամը ճէրհէ գալգըչմամ . զիրա ասլա պէօյլէ պիր չէյ իւչթիմէտիքլիմ իթիրաֆ իտէրիմ . պունտան մաատա պէնտէ մէզքիւրըն մուհայէլֆի պիլէ պու խուսուսը խապաթ իթմէք իչին պիր վագաա իթեան իթմէքտէն իւմինա իտիյօր :

Կէլէլիմ մէզէլէթ վէ Թաագիպաթ մատտէսինէ, պազըլըմ պունուն նէ՞ մահիյէթի վար, 1836 տա Ռուսիա հիւքիւմէթի քէնտիսի իլէ կաթողիկոս պէյնինտէ քի մունասէբաթը մահսուս Պօլօժէնիէ նամընտա թային իթմիշ, վէ օ վագթ իճրայի հիւքմ իտէն տէհզէթլի գարըշըգլըգը հիւքիւմէթը մէզքիւրէ կաթողիկոսլա պիլ իթթիֆագ (պու իթթիֆագը պէնտէ մէզքիւրըն մուհարրիրի իթիրաֆ իտէյօր) նիհայէթ վէրմիշ տիր . պունա տա թէէսիւֆ իթմէնին եէրի եօգ տըր :

Ֆէզալիքէ չու իթիրազ տախի օլունույօր քի, օգունան տավալարտա Զարըն խամի կաթողիկոսըն խամիյէ պէրապէր դիքր օլունմագտա տըր . ֆագաթ պիլճիւմլէ Խրիսթիյան օլան վէ օլմայան մէմալիքտէ վէ պիլ խասսա Թիւրքիյէտէ հիւքիւմտարըն խամի տայիմա Պաթրիարքը Շէրիֆտէ զիքր օլունուր (1) ։ Ֆէզա չու իթիրազ տախի վագը օլույօր քի, կաթողիկոս խաթիտա իթտիքտէն սօնրա, իմբէրաթօրըն թաճ թագընմա բէսմինտէ հազըր պուլունապիլիր . հալ պու քի, հէր մէմլէքէթին զիվաթը մութէպէրէսի տէ պէօյլէ պիր իթիֆաթը արզու իտէրլէր :

Պունտան մաատա կաթողիկոսըն խազինէի տէվլէթտէն պիր մաաշ ալտըղը տախի սէօյլէնիյօր ; Պու խուսուս պիր Թաագիպ սայըլըրմագ, վէ իրան հիւքիւմէթի թաճթընտա իքէն պազը գարիյէլէրին իրատէսի Էճմիածինէ ախտ օլտուղու սահիհ ֆագ օլունսա պիլէ, հիւքիւմէթը մէզքիւրէնին օ վագթ քի գարըշըգլըգ հալի ... Էճմիածին

(1) Մէմլէքէթիմիզտէ մազհար վէ մալիք օլտուղըմըզ թէմամի հուրրիյէթը մէզհէպ սայէսինտէ, պուրատա ասլա պէօյլէ պիր ճէպրի գանուն օլմատըղընը զիքր իտէր վէ Թրապիզօն մուխպիրինին պու եանըլըշընը թաշհիհ իտէրիզ : Թ. Ի.

ՖՈՒԳԱՐԱ ՀԷՔԻՄԻ

ԼԱ·

ԱՏԱԼԷԹ

(1619 նումէրօտան տէվամ)

Գարթան՝ քէնտի քէնտինէ պու սիւվալլէրտէ պուլունուր, պունլարըն նէթիճէլէրինտէն գօրգմագտա վէ պունտան պէօյլէ սաքին եաշա եաշընըզ տէրէօհտէ իտէճէկի տէհշէթլի մէսուլիյէթին էօնինտէ մէյուս կիպի պիր հալ օլմագտա իտի . եաշա եաշընըզ տէտիկլիմիզէ սէպէպ չու տըր քի , Վարօզ բէյ ու մուզաքէրէտէ պէք տէ մուսամէնէթ իտիլմէյօր, անճագ իճրաաթտա զիյատէսիյլէ իչէ եարար իտի :

Պիր տէ օ սըրա զիֆիր գարանլըղըն իչինտէ իւնսան չէքիլ կիպի պիր չէյ կէօրիւնտիւլինտէն, Գարթան Լազիւզօն քէնտի մուաթալաասընտան վէ միրա... Վարօզ քէնտի մէյուսիյէթինտէն պըրըլտը :

—Քիմ տիր օ, — սուվալ իթտի Լազիւզօն էլինի տապանճալարընա կէօթիւրէրէք :

—Պէ՛նիմ, գարթան, պէն, Ժէրմա, — ճէվապ վէրտի պօրապանճըն սէսի :

—Պիզէ լազըմ օլան պուլտու՞ն մը :

—Էվվէթ, գարթան, վէ տահա էյիսինի : — Սիզ պիր թէքլիֆտէ պուլունտում, պէն պիր սուրաթ պուլտում :

—Նէ՞րէտէ :

—Իւչ տէյիրմէնինտէ :

—Քիմսէյի ույանտըրմատը՞ն եա՛ :

—Խա՛յր, գարթան : Սուրաթ պիր էօրթմէնին ալթընտա իտի . . . բաթըրար իթմէքսիզին օրատան ալըմ, նասըլ եինէ կէրի կէօթիւրիւրիմ . . .

—Նէ՞րէտէ պըրագտըն :

—Պունտան իքի սաաթ էօթէտէ եօլըն իւզէրինտէ :

—Կիտէլիմ . . .

Լազիւզօն վէ Ժէրմա՝ բարագըն ճէվէսինի պիր գոպօթ իչինէ սարարլար, վէ չօճուգ կիպի աղլամագտա օլան Վարօզ արգալարընտան կէլմէքտէ օլտուղը հալտէ, մէզքիւր ճէսէտի արապայա գատար կէօթիւրիւպ իւզէրինէ գօյտուլար :

Պօրապանճըն Ժէրմա արապանըն գօչու եէրինէ կէչիպ, գարթան իլէ միրալայ տախի արապանըն սաղ վէ սօլ թարաֆլարընտա եիւրիւյէրէք , Իւլսոն զարիֆ ճէնազէ արապասը Շան-Սարաղէնէ տօղրու եօլ ալմագտա պուլլատը :

Մէզքիւր գուլէսինին արգասընտա Օրմէլսէն էփէյճէ պիր մէսաֆէտէ Բիլ քէօբրիւսինին պիր ազ եօգարըսընտա, իքի թաղ արասընտա ճէրէյան իտէն էն ըրմագը պիր տէրէյէ թէքիլ իթմէքտէ օլուպ, պու տէրէքտէն սաղ զըյըլըրըն իւզէրինտէ պիր չէփինճէքիրէ հաալը օլմագտա տըր : Պիր բիվայէթը գատիմէյէ կէօրէ, Սարաղէնլէր (Սարազէնօսլար) Շարլ Մարթէլ զըմանընտա օրալարտա թաարրուզ իթտիքլէրինտէ, օրատա պիր օրտուկեահ թէէսիս իթմիշլէր իմիշ :

Պու բիվայէթէ պիր ազ թագվիյէթ վէրէն չու տըր քի, էվվէլա մէզքիւր չէփինճէքիրէ քէնտի թապիատընտան հազըր պիր ..., վէ ... ճիհէթինտէն թա ըրմագըն քէնարընա գատար ... մըշ տըր :

Իւրէքմ օրալարտա բէք էսքի զըմանլարտան գալմա էսքիյէ բարչալարը պուլունուր, էսկիյէտէ մէզքիւրէնին օ չէփինճէքիրէ իլէ գարա արատընտա պիր սիւրի մաղաաէ օլտուղը անլաշըլմագտա տըր :

Հէր նէ տէ օլսա քէօյլիւլէր պուրայա տայիմա Շան-Սարաղէն տէմիշ օլուբ, պու խիմ տէ պիլինէմէտիք գատար պագը գարըր տըր :

Շան-Սարաղէն՝ տաղլարըն պու գըսմը իչին ուզուն միւտտէթ պիր գօրգունըգ մագամընտա պուլունմուշ, չիւնքի հէր պիր ինսան օրալըւ օրայա սայիր ... վէ իւզէրինտէ պիթմիշ օլան չալը հէրրէլարըն ... կիլմէյէ ճէսարէթ իթմէմիշ տիր :

Տէրլէր իտի քի օրասը Խալիֆ լաթինին պիր թէպարլիգ մագամը իտի :

Հիքեայէ իթտիքլիգ վագաանըն ճէրէյան իթտիյի Ֆրանսը-Գօնթէ էյալէթինտէ էֆիքեարը պաթըլէ պէք զիյատէ քէօքլէշմիշ օլտուղընտան, օ իթիգատ տա օրատա գուվվէթտէն տիւշմէմիշ իտի :

Պէլին էլ էնլի բիվայէթ օլունտուղունա կէօրէ, հէր կէճէ գօրգուլըգլար բաթըրաղը քէնտի խօրթլագ վէ ճաար սուրիւլէրինի Շան-Սարաղէնէ սալտըրմագտա օլտուղընտան, պունտան նէչէթ իտէն գօրգու օրայա քիմսէնին եագ սասամամագընա քիֆայէթ իթմէքտէ իտի :

Քիմ պիլիր, պէլքի տէ Մարքի՝ պու պաթըլ գօրգուլարը պիլտիքի իչին քէնտիսինի Շան-Սարաղէնտէ կէօմմէլէրինի թէնհայի իթտի : Պիլմէ՞զ մի իտի քի քիմսէ գըրմըզը ձիւպպէնին սըրըրընը էօյլէ պիր մահալտէ կիւտիպ տէ արաչթըրմայաճագ տըր :

Լազիւզօն, Վարօզ վէ Ժէրմա՝ օ զիգըյէթ նաշը իլէ պէրապէր ճէօլահըգըրլարը վագթ, սաաթ սապահըն իքիսի վար իտի :

Կիճէ գարանլըգ օլուպ, կէօյտէ ասլա պիր եըլտըզ վէ պուլութլարը կէօրինիմէմէքտէ վէ անճագ սուրաթա պիր էքի իւչ սանիյէ գատար ալ աշըլըպ գապանմագտա իտի :

Գարթան՝ Մարքինին վէֆաթընը թագըրլարըն տույուլմամաղը մէճպուրիյէթինտէ մէյտի, մայէթինէ սաքէր ալմազը իտի . բարալըն զայալըն թէնի իւրազ իթմէք իչին էրթէսի կիւնիւ կէօյէ չարբար պիր պէհանէ պուլմագ էմէլինտէ իտի . Ժօթծա Մարքի՝ պինէհպա գըրալ իլէ մուսալէհայը մուզաքէրէ իթմէք իւզրէ Ֆրանսա սէֆարընա կիթմիշ տիր տէյէ չայիա չըգարմագ նիյէթինտէ պիլէ իտի :

Օգույանլարըմըզգա պէլքի տէ քէ մուէսսիր կէօրիւնտիւյիւն պէօյլէ պիր պէհանէ՝ պէօն Ֆրանչ Գոնթէլիլէր թարաֆընտա գօլայճա գապուլ օլունաճագ տըր :

Իկիր գալէսինին պինա խարիճի օլտուղը գայալարտան տօղրու ինիլիյէրէք, եանի պէօյլէ ճաատէտէն վէ իչէք եօլլարտան կիթմէքսիզին օվակըն իչինտէն կէչէրէք Շան-Սարաղէնէ կիտիլիրսէ, պու եօլըն իչ ֆարսախտան զիյատէ մէսաֆէսի եօգ իտի . իշթէ գարթան օ եօլտան կիթմէյի թէրճիհ իթտէ իտի, զիրա քիմսէյէ րասթ կէլմէք իհթիմալը եօգ իտի :

Մէրզումըն իւչ տանէ Ֆէրիա գարիյէսինին եագընընտան կէչիպ, Բիւթիթ-Շիէթ քէօյինին իչինտէն կէչմէմէք իչին եօլտան սաբըլար, պուտէհ օվալարըն իչինէ տիւշտիւլար վէ Ֆրանչ վատիսինին թէբէլէրի իւզէրինտէն կէչիպ Շաթէլ-տը-Ժու ... պուրտան կիթտիլէր :

(Տէվամ)

քիւրսիսինին ահվալը մալիւմ տահա ալա պիր մէրթէպէտէ օլուպ օլմադըղը պիլինմէզ ։ Գուրաի մէզքիւրէ հագգընտա օլան հուգուգ ու սէլահիյէթ բէ.ք նիզամըզ վէ բէ.ք խայալի պիր չէյ օլտուղու կիպի, տայիմա սա ճիվարընտա պուլունան սէրտարլար Թարաֆընտան նազգ ու բայիմալ օլունմագտա իտի ։ Իւչպու պէօյիւք միւչքիլաթ չուրատա տըր քի, կաթողիկոսըն ինթիխապը Րուսիա հիւքիւմէթի Թարաֆընտան նիզամըզ պիր միւտախէլէ վուգուի իլէ հուսուլէ կէլտիկինտէն, պու սուրէթ' քիւրսիի մէզքիւրը Րուսիայա Թէպիիմ իտէճէքմիչ ։ Պուրատա պէնտը մէզքիւրըն մուհարրիրի վուգուաթ հագգընտա սուրէթը մաթլուպէտէ մալիւմաթ ալըպ իթմէմիչ կէօրիւնիւյօր ։

1836 Պալամէնիւար ահքեամընա Թէվֆիգէն, Հայաստանեայց եկեղեցիսինին Թէքմիլ տիննեատա պուլունան պիլճիւմլէ Թեմլէրի' ինթիխապը մէզքիւրէ միւչթէրէք պուլունաճագ վէ պէհեր Թեմին իքի րէյի օլաճագ տըր ։ Պու րէյլէրին պիրի' Թեմին առաջնորդը վէ տիկէրի անի Թեմին մէճլիսը ճիսմանիսի Թարաֆընտան իթա օլունուր ։ Պու հալտէ պէյան իտէրիզ քի, աշխարհական գըսմընըն Թէեսիրինի մահվ իթմէք խուսուսընտա միւհարրիրը պէնտին իթտիկի Թէչէքքի վահի պիր չէյ տիր ։ Պունտան մաատա Էջմիածին Սինօդընըն վէ մէճլիսինին (գօնֆէրանս) տախի 14 րէյէ հագգը վար տըր ։ Խիտի Րուսիատա 6 Էրմէնի Թեմի պուլունուպ, տիմէք 12 րէյ պուլընտըղընտան, պու 12 րէյ Էջմիածինին 14 րէյինէ պիրլէչինճէ 26 րէյէ պալիղ օլուր, վէ պու 26 րէյ' ալ չօգ Րուս Էրմէնիսի րէյի տակըլըր. ալ չօգ տէտիկիմիզէ սէպէպ չու տըր քի, Էջմիածին Սինօտը իլէ Միջամանութիւնը Թէմամըյլա Րուս տէյիլ տիրլէր ։

Իրանտա իքի Թեմ եանի տէօրթ րէյ վէ Հինտիսթանտա պիր Թեմ եանի իքի րէյ պուլունմագտա տըր ։ Պունլարա գարչը Թիւրքիա Էրմէնիլէրինին հալի նէ' տիր. Էվվէլա չունը պէյան իտէլիմ քի, անլէր' Էջմիածինտէ մէնաֆիլէրինի միւտաֆէա իտէճէք վէքիլլէրի եօգ տըր տէյիլ. Թէչէքքի իտէմէզլէր, պունը սահիպը պէնտ տախի Թաստիգ իթմէքտէ տիր. չէօյլէ քի, «Թիւրքիա Էրմէնիլէրի' Րուսիատա քէնտի վէքիլլէրինին հուգուգը միւտաֆէա օլունաճագըլնա էմին օլմագ իչին տայմա Թիւրքիա եպիսկոպոսլարը միյանընտան կաթողիկոսլար ինթիխապ իթմիչլէր տիր ։»

Լաքին պախուսուս 1866տա Գէորգ Դ· Ս· կաթողիկոսըն ինթիխապընտա Թիւրքիա Էրմէնիլէրի հագգըտաթը հալտէ եարատըլընրգ ինթիխապ իճրա իթմիչլէր տիր ։ Պէլ.քի տէ պիր ալ սաի իսթիմալ վուգուպյլա Թիւրքիատաքի Էրմէնի Թեմլէրինին առէտի 65 Թային իտիլմիչ օլմագլա, Թիւրքիա Էրմէնիլէրինին 130 րէյէ հագլարը վար իտի քի պու մըգտար ֆէվգէլատէ պիր էքսէրիյէթը արա տըր ։ Տէրսաատէթտէքի Էրմէնի մէճլիսը ումումիի' էքսէրիյէթը մէզքիւրէյի գարըը կէլինմէզ պիր հալէ գօյմագ իչին 1866տա քէնտիսինէ մախսուս իւչ գաթընամէյէ ինթիխապ իթտիրքի պու իւչ գաթըն պէհէրի' մէճլիսը մէզքիւրըն մալի.ք պուլընտըղը 130 րէյի հայիզ տատ օլունաճագլար իտի ։

Պու խուսուս Էջմիածին Սինօտընտա խապէր վէրիլիպ, պու ահվալտէ Թիւրքիա Էրմէնիլէրինին ճէմվիլի պաշընտա պուլունան նամէզէտլէրին պիրի եանի Վեհ. Գէորգ Դ. Սրբազան 1866տա ապրիլ 29տա ինթիխապ օլունմուշտըր։ Պու հալտէ մուհարրիրը պէնտ' Րուսիա տախիլինտէ Աժտէրխան, Նախիջևան վէ Թիֆլիս առաջնորդլարընըն ինթիխապը մէզքիւրը պօզապիլէճէ.ք հալտէ պուլունտըգլարընը նէ'րէտէն խապէր ալմըշ։ Խիտի գալիպա պէնտը մէզքիւրըն սահիպի' Րուսիանըն Հայաստանեայց եկեղեցիսի հագգընտաքի էօրէօրըէ խուսուսընտա միւսթէրիհ օլապիլիր։ Պու քիլիսէ' տիւչարը զուլմ ու Թաատտի օլմագ չէօյլէ տուրսուն, պիլաքիս էլթաֆը ազիմէյէ մազհար օլմագտա, վէ էվլատլարընըն տէվլէթին էն եիւքսէ.ք մէմուրիյէթլէրինէ նասպ օլունտըգլարը կէօրիւլմէ.քտէ տիր ։

Քէզալի.ք Թիւրքիա Էրմէնիլէրինին տէ հիչ պիր չէյտէն գալիպա գօրգուլարը եօգ տըր, վէ մուհարրիրը պէնտ' կէրէ.ք Գարպ տիպլօմաթլարընը վէ կէրէ.ք հիւքիւմէթը Սէնիյէյի պայագա գօլտըրմագ իչին աչիքչ օլատուու պայրագը գալտըրալըլիր ։ Եւրօպա տիպլօմաթլարը խալոլաթլա օգրաշմագտան խալի ճիտտի չէյլէրլէ օղրաչմալըտըրլար, վէ Թէպաայը Օսմանիյէտէն օլան Էրմէնիլէրի քէնտի հիւքիւմէթլարընտա օլան իխտալ վէ մուհապպէթլէրինտէն Րուսիանըն չէլմէ.ք իսթէտիկինէ հիւքիւմէթը Սէնիյէնի գանտըրմագ իչին պէյհուտէ չալըչըյօր ։

ՊԷՕՏԼԻՒ ԿԱՁԼԱՐԸ ՎԷ ՄԱՃԱՐ ՊԱՇԱ

Պու արա կիճէլէրի Պէյօղլունտա կալըլարըն նիզամը տախիլէսինտէ եանմայըպ, հէման կիճէ եարըսը օլուր օլմազ մէմուրլարը Թարաֆընտան սէօնտիւրիւլմէքտէ, վէ անճագ պախչիչ վէրէն փրէնքլէրին սէմթընտէ պուլունան կազլարըն սապահա գատար եանմագտա օլտըղընը, վէ պու խուսուս խըրըզլարա զիյատէ ճէսարէթ վէրիպ, Պէյօղլունտա սըրգաթըն հէման նիհայէթ տէրէճէյէ վարմըչ պուլունտըղընը կէչէն կիւնքի նիւսխէլէրիմիզտէն պիրինտէ եազմըշ, վէ չու էմսալսըզ ույգունսըզլըղըն էօնիւ ալընմասը իչին աճիլանէ մէրճիինին նազարը տիգգաթինը ճալիպ իթմիչ իտի.ք ։

Պու տէֆա մուքէլլէֆիէնիմիզ ալտըղըմըզ խապէրէ կէօրէ, չու խուսուսը աճիլանէ նազարը տիգգաթա ալընմըչ, վէ Շէհր էմինի Մաճար պաշա հազրէթլէրինին հիմմէթի վէ Թաքայլիւտահի էհալիյէ իմթինանըն տայէսինտէ մէզքիւր ույգունսըզլըղըն տէֆի զըմընընտա իթթիխազը Թէտապիրի օլունմըշ տըր ։ Չէօյլէ .քի բաշըյի միւչարիլէյհ հազրէթլէրի' Պէյօղլու կալըլարընըն միւնասէպէթսիզ վագթիա սէօնտիւրիւլտիկինի խապէր ալընճա, կէչէն ճումա կիւնիւ Գալաթա Սէրայը մէր.քէզինտէ պիլճումլէ կազ մէմուրլարընը հուզուրընա ճէլպ իթմիչ պիհազգըն ասըլը Թէ.քտիր ու Թէվպիխատէն սօնրա, կալըլարըն չաֆագ սէօ.քիւնճէյէ գատար սէօնտիւրիւլմէմէսինի անլէրէ Թէնպիհ պույուրմուչ, վէ պու Թէնպիհէ հէր հանկը մէմուր մուխալէֆէթ իտէր իսէ չէտիտէն վէ նիզամէն Թէճզիյէ օլունաճագըլնը պէյան իլէմիչ տիր ։

Մաճար պաշա հազրէթլէրի' էհալինին հուգուգ ու իսթիրահաթը էսպապընըն իսթիհսալինտէ հէր ան ու զէման զայրէթ ու հիմմէթլէրինի պիտարիղ պույուրտուգլարը ասարը քէսիրէ իլէ միւսպէթ օլտուղու կիպի, պիլխասսա Պէյօղլու էհալիսինին սուըըղըգ պէկլէյէսինտէն գուրթարմագ իչին սարֆը մագտէրէթ պույուրմըշ, վէ սայէի հազրէթը Պատիշահիտէ մազ.քար մուվաֆֆագ օլմուչ, վէ կալլար հազգընտա.քի սօն հիմմէթլէրի իլէ Պէյօղլու էհալիսինի գիֆլը գարանլըգտան գուրթարարագ պու սուրէթլէ խըրըզլարըն ճէսարէթինի տէ խալլէտէն խալի գըրմըշ, վէ էհալիի մէզքիւրէյի պիր գաթ տահա միննէթտար վէ մէտյուն պույուրմուչ օլտուգլարընտան, տօղրուսու բաշաի միւչարիլէյհ հազրէթլէրինին իչպու վազիֆէչինասլըգլարը ալէնէն չայանը մէտհ ու աֆֆարինտ տիր ։

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ՊԷՕՅԻՒՔՏԷՐԷԻ ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Մահալը մէզքիւր Թաղ· խորհուրդը ինթիխապընտան տօլայը աէրճի կըմընտա մաթպուամըզտա մաֆասսալ պիր վարագա կէթիրիլմիչ օլուպ, պունըն միւնաէրիճաթը հագգընտա մէրճիինին նազարը տիգգաթընը ճէլպ իլէ պէր վէճհը աթի աէրճ իտէրիզ ․

Խմբագրապետ Տէր,

Թէպէտև Ազգին ողջամիտ մասը այս օրերս Պէօյիւքտէրէի և միացեալ Թաղից մէջ Թաղական խորհրդոյ նոր ընտրութեան վերաբերմամբ եղած արարքին վրայ գայթակղելով ցաւ ի սրտի լռութիւն կը պահէ, բայց միւս կողմէն լրագիր մը և ազգ. գաղթին մէջ տեսուչ դեր խաղացողները իրողութիւնը խեղաթիւրել ուզելով, պարտք կը համարիմք իբրև ջատագով և Թարգման ժողովրդեան պատուոյն ճշմարտութիւնը երևան հանել և անոր դատաստանը Ազգին ընդհանրութեանը Թողուլ ։

Ահաւասիկ իրողութեան ճշգրիտ պատմութիւնը ։

Ազգ· նիզը· պատկառելի վարչութիւնը սահմանադրապէս օրինաւոր Թաղական խորհուրդներ հաստատելու բաղձանօք հրաման բրած էր Պէօյիւքտէրէի և միացեալ Թաղից որ սահմանադրական օրինաց համեմատ նոր Թաղ· խորհուրդ մը կազմեն, հրաման' զոր խրկած էր նաև այն ամեն Թաղերու ուր խորհուրդները լուծուած և կամ առանց օրինաւոր ընտրութեան առժամանակեայ խորհուրդներ կային ։

Պէօյիւքտէրէի միացեալ Թաղը պատ· Վարչութեան այս հրամանը ընդունելով և անոր հնազանդելով, ըստ կանոնի և հրահանգի Թաղական խորհրդոյ ընտրութեան գործողութեան կը ձեռնարկէ, այսինքն ընտրողական ժողով մը կ'կազմէ ընդ նախագահութեամբ գիւղին քարոզիչ Գեր· Հօր և առաջնորդութեամբ առժամանակեայ Թաղական խորհրդոյ անդամոց, ինչպէս նաև քանի մը պատուաւոր ազգայնոց զոր առժամանակեայ Թաղ· խորհուրդը ընտրել և հրաւիրել բարեհաճած էր ։ Ազգ· ընտրական յանձնաժողովը ըստ օրինի ընտրելեաց եռապատիկ Թուով ցուցակը շինեց, տոմսակները տպեց, ընտրողաց բաժնեց և տոմսակաց մէջ նշանակեալ եյամեան եկեղեցւոյ շաբաթ մը առաջ ծանուցմամբ հրատարակուած օրը, այսինքն դեկտ· 3ին քուէարկութիւնը օրինաւորապէս կատարուեցաւ ։ Քուէարկութիւնը և քուէհամարը առժամանակեայ Թաղ· խորհրդոյ անօրէնութեամբ և հսկողութեամբ, ինչպէս նաև քանի չափ ազգայնոց ներկայութեամբ այսպէս օրինաւոր և խաղաղ կերպով կատարուեցաւ ։ 185 ընտրողներէն 129ը քուէնին անձամբ բերին կամ նամակաւ խրկեցին, յորոց միայն 2ը օրինաւոր չէին դատուած ստորագրեալ ըլլալնուն համար, ինչպէս արձանագրութիւնները կ'հաստատեն ։ Այս քուէարկութեան մէջ տգեղ բան մը եթէ կայ, այն ալ այս էր որ առժամանակեայ Թաղ· խորհրդոյ անդամներէն մին 25—30 քուէթղթերը բանալով և կարդալով երբոր իր անունը մէկ կամ երկու անգամ միայն յիշուիլը գիտեց վրդովմութեամբ և ներսրտութեամբ ելաւ գնաց ։

Այս ընտրութեան արդիւնքը նախագահին կողմանէ պաշտօնական նամակով բացարձակ առաւելութեամբ և ամենէն աւելի քուէ ստացող հինգ ընտրելոց ծանուցանեցաւ, հրաւէր ըլլալով միանգամայն որ ժողովրդեան վստահութեանը մեծարելով յանձնառու ըլլան ։ Էական խնդիրն էր ոսկեայն ընտրեալ անդամները հաւանել, առանձնել այդ պաշտօնը, որովհետև գրեթէ ամէնքը առաջուց կանխէր, ազդարարեր էին թէ չպիտի կրնան ընդունիլ, ուստի վայրապար իրենց քուէ չտրուի ։ Արդարև մեծ եղաւ հասարակութեան ուրախութիւնը երբոր իմացաւ թէ ի նկատի առնելով Թաղեցւոց կողմանէ ցուցուած մեծ վստահութիւնը, բաւուար մեծամասնութիւնը և իբրև պատգամաւոր գացող եկեղեցականաց յորդորը, խղճմտանք ըրեր են ստանձնել ընելը զայնս, և վերջապէս ի սէր Աստուծոյ և ի սէր Ազգին անձնական հանգիստը զոհել և այս անդամակը Թաղականութեան ծանր պաշտօնը ընդունիլ հաճեր են ։

Մինչդեռ հասարակութիւնը այս եղելութեան վրայ լիապէս ուրախ և վստահ թէ Թաղային գործերը արժանաւոր և իրենց համակրալի անձանց պիտի յանձնուին, յանկարծ լուր մը տարածուեցաւ թէ հեգը· Ազգ· Վարչութեան ժողովին մէջ իբրև սոսկադրական ներկայանալով և ազգային ամենակարևոր խնդրոց մէջ նախաձեռնութիւն առնել Պէօյիւքտէրէի Թաղականութեան գործոյն, ինչ ինչ նկատմունքներով աճապարուէր որոշում տրուեր է Պէօյիւքտէրէի առաջուան առժամանակեայ Թաղ· խորհուրդը վերստին հաստատել և օրինաւոր նոր ընտրութիւնը ջնջել ։ Անհնարին և անհաւատալի երևցաւ ժողովրդեան աչքի բերան այս լուրը, բայց յետոյ դժբաղդաբար հաստատուեցաւ և իմացանք միանգամայն որ Նորընտիր Թաղ· խորհրդոյ Մեծ· անդամք խոհեմին հրաժարականնին տուեր են ։ Եթէ վեհանձնաբար և ի սէր ազգային մեծագոյն շահուց, որ իբր պատճառ յառաջ կը բերուին և որոց իրականալուն արդեօք չըլլալու փափաքանօք մեր ընտրեալները մեզ Թողուցին և ազգին սիրտին վրայ անձնուիրաբար նոր զոհողութիւն մը ընելը խոհեմութիւն համարեցին, առնկայ իրենց գիտնալու բանն է։

Սակայն այլ խնդիր մի կայ· Պէօյիւքտէրէի և միացեալ Թաղից ժողովրդեան խնդիրը, որ օրինաւորութիւն ի ձեռին կուգայ և պիտի պնդէ հարցնել թէ որ օրինօք իրեն կանոնաւորեալ ընտրութիւնը եւ Սահմանադրական իրաւունքը այդպէս անխնայ ոտնակոխ կըլլայ ։ Չկրնար առարկուիլ թէ բրած ընտրութիւնը ապօրինի է, որովհետև նոյն իսկ ընտրութեան պաշտօնական տեղեկագիրը Վարչութեան դեռ չը գացած, և պակասաւոր ըլլալը կամ չըլլալը դեռ չճանչցուած, որոշումը տրուեր է ։

Արդ՝ օրինական պատճառ մը չըլլալով անհիմն է դարձեալ առարկել թէ Մեծաչուք անձի մը անհամակիր Թաղականներ ընտրուած ըլլալով կամ իւր արամեակները չընտրուելուն համար անհաճոյ եղած ըլլայ այս ընտրութիւնը, վասն զի անձ մը որ իրօք մեծ է, այսպէս մանաւորութիւններու իջնալ չխոնարհիր և ոչ իսկ իւր ընելիք ազգօգուտ բարեմասնութիւնները այսպիսի փճուն պայմաններու կ'ստորակարգէ։ Մենք այսպէս հաւատացած ենք, թէ ասիկայ քուէ ստանալու համար ստեղծուած պատրուակ մի է, զոր Թաղականութեան Թեկնածուները ընտրուելէն առաջ իսկ ականջներնէս ի վար բուռեպ կրկնած են· ստուգիւ յանգէտս այն վսեմաչուք անձին, և որուն հասարակութիւնը երբէ.ք չը հաւատալով իւրաքանչիւր ո.ք իր քուէն խղճի մտօ.ք տուած է։ Սակայն եթէ դժբախտաբար իրօք այսպէս ձեռնհասութիւն մը կար, արդեօ.ք կարելի չէ՞ր մի միջոց գտնել Նորընտիր Թաղականաց պատիւը, հասարակութեան քուէարկութեան ձայնը և մանաւանդ սահմանադրական օրինաց պահանջմունքը միանգամայն հետ հաշտեցնել և գոհացնել ։

Այս սուգ է որ պարկեշտ ժողովուրդը իւր պարտաճանաչութիւնը և սահմանադրասէր եռանդը այս կերպով ոտնակոխ ըլլալը չէր սպասեր, չէր ակնկալեր արդարև որ Սահմանադրութեան այսպէս վայրապար և մահաբեր հարուած մը տրուիլը տեսնել, որոյ գիտակ եթէ Մեծ. Թաղական ընտրեալները խոհեմութիւն համարեցան լռել, կրնա՞յ սպասուիլ որ հասարակութեան կողմէն ալ նոյնպիսի պաղարիւնութեամբ նկատուի, մանաւանդ որ լրագրոյ մը մէջ անպատիւ կերպով վարուած և չարամտութեամբ գործուած կ'հրաչակուի յանկարծ ։

Թող ազգը դատէ ։

Բոսքէն Սողոմեան

ԽԱՍԹԱԼԸԳ ՊԻՐՏԷՆ ՊԻՐԷ ՆԱՍԸԼ ԽԻԶԼԸՄԻՒՇ ԿԷԼԻՅՕՐ

Նասըլ քի պիր խըրսըզ պիրտէն կիճէ սայր, էօյլէ տէ պու խաստալըգ կիզլի սուրէթտէ իւսթիւմիւզէ հիւճում իտէր ։ Պու խասթալըգա միւպթէլա օլանլար կէօյիւսլէ վէ գապըրգալարտա պազէն սըրթտա պիլէ աղրը տույարլար ։ Իսթիհէրինէ սատանճ կէլիր վէ ույուդմագ իսթէրլէր · աղըզ' խուսուսի իլէ սապահլարը ֆէնա տըր ։ Տիշլէր եաբըշգան պիր մատտէ իլէ փիսլէնիր, իշթահ գալմազ, խազմը թէամ պէօյիւք պիր աղըրլըգ վէ պազըն պիր գազաֆ վէ տօյմագ պիր աղըրլըգ տույար, կէօզլէր աճըր, պայիլմալարն ունճալըլարը սօնրա վէ նէֆէսլէր · Պիր ազ վագթ սօնրա պիր էօքսիւրիւք պաշլար, վէ պու էօքսիւրիւք էվվէլա գուրու օլուր, վէ պիր գաչ այ սօնրա եէչիլճէ պիր պալղամլա կէլիր ։ Խասթա տայմա պիր եօրկունլուգ տույար, վէ պէյհուտէ ույումագ իսթէր. պու ույգու քէնտիսինէ հիչ պիր գուվվէթ վէրմէզ ։ Պատէհու իւզիւնտէ պիր տիթրէյիշ կէլիր վէ հէր չէյի ֆէնա կէօրիւր ։ Պիրտէն պիրէ այագտա գալդըղընտա, պաշը տէօնէր, քէօնկիւլտէն գալգար վէ կիւճլիւկլէ սոլուր, տէրիսի գուրու վէ սըճագ օլուր · գանը գատըլաշըր · գըշլարը սըգ սըգ ուշիւր · պուրունտան մալա թըգալըր · մէմէսի արգասընտա վէ գարնընտա պազըն պիր աղըրլըգ տույար · պու խասթալըգ սապահլարը պազըն ճիւ տօլու պիր իսթիֆրաղ իլէ ալամէթլէր կէօսթէրիր · կէօզլէրի գարարըր · վէ կէօզլէրինին էօնիւնտէ աժայիպ լէքէլէր պուլունուր · պէօյիւք պիր եորկունլուգ վէ զայիֆլըգ տույար ։ Պիւթիւն պու ալամէթլէր սըրա իլէ մէյտանա չըգար ։ Տէրիլէր քի, էհալինին իւչ ռուպունտա պիր պու Թարզտա մէզքիւր խասթալըգա միւպթէլա տըր ։ Պազը հէքիմլէր պու խասթալըղըն Թապիաթը իւզէրինէ էքսէրիյա եանըլմըշլար տըր · պազըլարը հազմըսըզլըգ, վէ նիհայէթ քիմի տէ սալըգ խասթալըղը Թէշխիս իթմիշլէր տիր, լաքին պունլարըն միւնթէհիֆ Թէտավիլէրինտէն հիչ պիրի մուվաֆֆագիյէթ նայիլ օլմամըշ տըր ։ Մամաֆիհ «Մատամ Սէյկէլին Շիֆաքեար Շուրուպը» հէր խուսուստա Թէմամիյլէ խասթալըղը էյի իտէր ։

Հազմըսըզլըգ րէք վախիմ պիր խասթալըգ օլուպ, բէ.ք չօգ ինսանլարտա վար տըր, վէ էյէր սէրիան պազըլըպ Թէտավի օլունմազ իսէ, նէթիճէսի չօգ ֆէնա օլուր ։ Սէյկէլին չուրուպը էն միւչքիլ ահվալտէ մուճարրէպ պիր մուալիճէ տիր ։

Սահիպի Ա. Ծ. ՀՈՒԱՅԹ

2 Ֆարինկտօն Բօտ Լօնտրա Է. Գ.

Պէյօղլու Գալաթա վէ Սթամպօլըն պիլճիւմլէ պազըրճա էճզախանէ վէ սադէճար տիւքքեանլարընտա պուլունուր ։

Թօպտան վէ բէրաքէնտէ միւպայեաթ իչին Գալաթատա Վօյվօտա գարչըսընտէ Եէնի.քէօյ Գալտըրըմտա Ն. 95-97տէ Ումումի ինկիլիզ մաղազասընտա մէմուրը մախսուսը Էտմօնտ Գարուանեա միւրաճաաթ իթմէլի տիր ։

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

ԿԱՄՊԷԹԹԱ

Թ·· Նամ Ֆրանսըզ կազէթասընըն պիր րիվայէթինէ կէօրէ, Պէրլինտէ պիր սալօնտա պագը Ալման զապիթլէրի' 1870-71 մուհարէպէսինտէ Մ· կամպէթթանըն աճէլէ Թօրլատըղը ասքէրի խաթիհզը իթտիքալէրինտէն, մէշհուր մարէչալ Մօլթքէ' մուհակէյէսիւ զապիթլէրին սէօզլէրինի տինլէտիքտէն սօնրա չէօյլէ տէմիչ տիր ․

«Միւսիւէ'ր, չունու տախի տէրլանթըր իտէյիմ քի, Սէտան վէ Մէց վագաալարընտան սօնրա, պիզ արթըգ Ֆրանսայը մահվ օլմուչ զանն իտէյօր իտի.ք ։ Մուհէզա Մ· կամպէթթանըն աճէլէ Թօրլատըղը ասքէր' պէչ մահ տահա պիզէ մուգավէմէթ իթմիլէր ։

«Պէն պիր մահ զարֆընտա Ֆրանսանըն ասաքիրը մունթազամասընտա զալէպէ իթմիչ իքէն, էհնի Թօրլանան ասքէրէ զալէպէ իչին պէչ մահ ուղրաշմայա մէճպուր օլտում' Պիզ մուհարէպէյի գազանըլըըմըզ վէ իչ պիթթի զանն իթտիյիմիզ հալտէ, եինէ մուգավէմէթէ Թէսատիւֆ իտէյօր իտի.ք ։

«Պու սաքերլէր մունթազամ ալայլարտան օլմայըպ, սիզին տէտիյինիզ կիպի տէրմէ չաթմա ատէմլէրտէն իպարէթ իտի · Ֆագաթ մուգավէմէթ իտիյօրլար իտի ։ Սիզ' մուզաֆֆէրիյէթ մէմնունիյէթիյլէ պունու չիմտի ունուտըյօրսընըզ· Հալ պու քի, պէն պէօյլէ խիլաֆը մէմուլ պիր մուգավէմէթտէն տօլայը չէքտիյիմ զահմէթլէրի ունուտամամ, վէ հէմ տէ Մ· կամպէթթայը խաթիհզա իտէմէմ, զիրա մուհակէյէյի ասքէր Թօրլամայա մուվաֆֆագ էյլէթի' սուլհ զէմանլարընտա արիզ ու ամիգ չալըշմը Թէտգիգ վէ միւթալա պիր քէյֆիյէթ տիր ։»

Քէզալի.ք բրէնս Պիզմարգ տախի Մ· կամպէթթանըն վէֆաթընտան տօլայը ամի.քտէ.քի սէօզլէրի սէօյլէմիչ տիր ․

«Պու խուսուս պիզիմ իչին բէ.ք զիյատէ մուճիպը Թէէսսուֆ պիր վագաա տըր · զիրա Մ· կամպէթթանըն զայըը' Ֆրանսա ճիւմհուրիյէթինին տէվամը միւէսսէսէսինէ մուճիպը ֆէլաքէթ օլապիլիր · Ֆրանսա ճիւմհուրիյէթինի սարսան հէր չէյ պիզիմ իչին պիր զայը տըր · Ֆրանսատա ճիւմհուրիյէթ ուսուլինի Թագվիյէ իտէն հէր չէյ պիզիմ իչին պիր գազանըճ տըր ։ Զիրա.քի Նասըլ քի տէտիմ, ճիւմհուրիյէթի սարսան հէր չէյ պիզիմ իչին պիր զայիաթ տըր ։ Ֆրանսատա ճիւմհուրիյէթ պէրտէվամ օլտուգճա, սուլհ ու սալահ հագգընըզտա Թէէմին օլունմուչ սայըլըր ։»

—

Շ·· Նօ·· եանի Սէյահ Քէպի նամը իլէ Բարիզտէ նէշր օլունան պիր կազէթա' կամպէթթանըն վէֆաթը միւնասէպէթիյլէ Ալէմանեա ալէյհինտէ պիր չէտիտ պէնտ նէշր իթտիկինտէն, պունու հաքի օլան նիւսխէլէրի' բօլիս Թարաֆընտան զապթ օլունմուչ տըր։

—

Բարիզտէն չէքիլէն պիր Թէլէկրաֆա կէօրէ, Սիւէյշ գանալը գումփանեասը' միւթէվազի (զուգահեռական) տիկէր պիր գանալըն ինչաասընը Թէէխիր իլէ, մէվճուտ օլան գանալտա հէր պիրի 60 սէֆինէ ալապիլիր իւչ պէօյիւք լիմանըն ինչաասընա գարար վէրմիչ տիր ։

—

Սովաքին իլէ Պէրպէրիսթան պէյնինտէ պիր չիմէնտիֆէր ինչասը իչին պագը ինկիլիզ սէրմայէտարանը Թարաֆընտան իմթիյազ Թալէպ օլունմուչ տըր ։ Խաթթը մէզքիւրըն մէսարիֆը ինչաիյէսի 1.500.000 լիրա Թախմին օլունտըղընտան, սէրմայէտարան' սէնէվի եիւզտէ 4 ֆայիզ հիսապը իլէ Մըսըր հիւքիւմէթի Թարաֆընտան 60000 լիրա Թէէմինաթ ազէսի Թէէտիյէ օլունմասընը Թէքլիֆ իյլէմիչլէր տիր ։

—

Ա Վ Ի Զ Օ

AU CAMELIA

Օ ԳԱՄԷԼԻԱ

8 ՀԱՃՕԲՈՒԼՕ ՋԱՐՇԸՍԸ 8

ՊԷՅՕՂԼՈՒ

Մէգքիւր մաղազատա գեխտեմբերին 6/18ինաէն իթիպարէն պիր այ միւտտէթ իչէ փագը օլմուշ օլան մէգատ միւշթերիլէրին թալէպի իւզերինէ ալաֆր. փետրուար 2յէ գատար տէվամ օլունաճագ տըր.

Մաղազամըզտա պուլունմագտա օլան էշեանըն էհալի Թարաֆընտան իչթիրասը իչին ֆիյաթլարըն էհվէնլիկի միւշթերիլէրէ ֆէվգէլատէ պիր ֆըրսաթ ապըլտըղընտան, մաղազաի մէզքիւրը Թէշրիֆէ րաղպէթ պույուրան գատընլար՝ օրատա պիր չօգ մօտա ֆիսթանըլըգլար, իբէքլի գումաշլար, հէր նէվի կորնիթիւրլէր վէ իշլէմէլէր վէ Ռէնյիսէ փաղրիգասընըն էլտիվէնլէրի վէ սաիր էնվաի նէֆիս գումաշլար վէ շայրինիւմ վէ շայրինիւմ պուլաճագլար տըր:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Ալէմանիա սէֆիրի Մ. տը Ռատովից կէչէն ճումա էրթէսի կիւնիւ հուզուրը հազրէթը Շէհրիյարիյէ գապուլ օլունուպ, զաթը հազրէթը Բատիշահի՝ կէչէն բազար էրթէսի կիւնիւ սէֆիրը միւշարիլէյհին Մապէյնը Հիւմայունտա թաամ իթմէսինի իրատէ պույուրմուշ իսէ տէ, զաննօլընտըղընա կէօրէ, սէֆիր հազրէթլէրի գուլագ աղրըսընտան թուլթուլուպ պու սապատէ պէճանը մազիրէթ իյլէմիշ տիր:

—Էվվէլքի կիւն Ֆրանսա վէ Աւսթրիա վէ Իրան սէֆիրլէրի Պապը Ալիյէ կէլիպ Խարիճիյէ Նազըրը Արիֆի բաշա վէ միւսթէշարը Տատեան Յարութիւն էֆէնտի հազրաթլարը իլէ կէօրիւշտիւքլէրի կիպի, տիւնքի կիւն տախի Ռուսիա վէ Աւսթրիա վէ Եունան վէ Սըրպիսթան սէֆիրլէրի Պապը Ալիտէ Նազըր վէ միւսթէշարը միւշարիւլէյհիմա հազարաթը իլէ միւլագաթ իթմիշլէր տիր:

—Բասարօրթ վէ միւրուր նիզամնամէսինին թէմամի իճրասընա իթինա օլընմասը վէ նէրէտէն օլուր իսէ օլսուն թէզքէրէսի օլմայան վէ եախոտ թէզքէրէսի օլուպ տա գայտ իթտիրմէմիշ օլան եօլճուլարըն իմրարընա միւսաատէ օլընմամասը Տախիլիյէ նէզարէթինտէն ուսում վիլայաթա իշար գըլընմըշ տըր:

—Մապէյնը Հիւմայուն իւքէնճի քիլէրճիսի Էմին աղա՝ տիւն սապահ չայ իչտիկի էսնատէ տիւշիւպ վիւճանէթէն վէֆաթ իթմիշ տիր:

Քէզա էվվէլքի կիւն իւսթիւ պաշը Թէմիզ բաք ատէմին պիրի Նէտի-Գուլէտէ պիր գաճըքէյէ կիրիպ պիր ֆինճան գահվէ իչէ պիր նարկիլէ իսթէմիշ, վէ նարկիլէյի իքի ամֆա չէքէր չէքմէզ եէրէ տիւշիւպ թէսլիմը րուհ իթմիշ տիր:

Քէզա կէչէն բազար կիւնիւ Ջէնկիլքէօյիւնտէն Արնաւուտքէօյիւնէ կիթմէկտէ օլան պիր Էրմէնի գոյունճը Արնաւուտքէօյիւ իսքէլէսինէ չըգար չըգմազ տիւշիւպ ֆիւճաճէթէն վէֆաթ իթմիշ տիր:

—Տիւն ագշամ սաաթ պիր պուչուգ րատտէլէրինտէ Պէյօղլունտա Գալխօնճու-Գուլլուղու ճատտէսինտէ քեարկիր պիր Բում խանէսինին իւսթ գաթընտան աթէշ ղուհուր իտէրէք, իթթիհալինտէ պուլունան տիւկէր պիր քեարկիր խանէնին իւսթ գաթընա սիրայէթ իթմիշ իսէ տէ, կէրէք իթֆայիյէ ալայլըրն վէ կէրէք սայիր մահալլէ թուլումպալարընըն տէրհալ եէթիշմէլէրի վէ կէօսթէրտիքլէրի ղայրէթ սաէսինտէ մէզքիւր իքի խանէնին եալընըզ իւսթ գաթլարը միւհթէրէգ օլտուղու հալտէ պասթըրըլմըշ տըր:

—Տիւն Ճէզայիրը—Պահըր—Ըէֆիտ վիլյայէթինտէն 100 նէֆէր գուրա ասքէրի կէլմիշ տիր:

—Մէարիֆ միւֆէթթիշլէրինտէն օլուպ, Լոփինէտէ վագը քիթապ տիւքքեանլարընտա ֆիւրուխթ օլընմագտա օլան քիթապլարը մուայէնէ իչին օրալա կիթմիշ օլան [illegible] էֆէնտի էվվէլքի կիւն Տէրսաատէթէ ավտէթ իյլէմիշ տիր:

Իչխօլլայիյէ կէօրէ, մուսաֆիլէյհին պէօյլէ սէրիան ավտէթի՝ մուամէլէսինէ պաշը խուսուսաթա մէպնի իմիշ:

—Խարիճիյէ Նազըրը Տատեան Յարութիւն էֆէնտի հազրէթլէրինին Թահթը րիյասէթինտէ օլարագ ուսում սէֆարէթլէր պաշ թէրճիւմանլարընտան միւթէշէքքիւլ օլան բաթէնթա գոմիսիօնու տիւն տախի ագտը իճթիմա իյլէմիշ տիր:

—Մահկէմէի միւտիրի օլուպ կէչէնլէրտէ իզմիրէ կիթմիշ օլան Օսման Սաֆֆէթ էֆէնտի իքմալը մէմուրիյէթլէ պու քէրրէ Տէրսաատէթէ ավտէթ իյլէմիշ տիր:

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լոնտրա 16 Յունվ.

Ինկիլիզ էսհամը ինկ. Լիր.	101- 1/8
Օսմ. էսհամը աչըլտը	11- 7/16
» » գաբանտը	11- 1/2
Իսթիգրազ 65	13- 3/4
» 69	12- 1/2
» 71	72- 5/8
» 72	23- 3/4
» 73	11- 1/8
Օսմանլը Պանգասը	18- 7/8
Ռուսիա իսթիգրազը	82-
Մըսըր ատլ. մութթա հըտէ	71- 1/4
» իսթիգրազը	93- 1/4
Տաիրա Սանիէ (Մըսըր)	71- 1/8
Ռօչիլտ իսթիգրազը (Մըսըր)	93-
Մաճարիսթ. էսհամը 1877	99- 1/4
Գոնսոլիտ Բարիզ 3 այ վատէ	25-474

Բարիզ 16 Յունվ.

Ֆրանս. էսհ. 3 % Ֆր.	79-42 1/2
» » % 5	113-67 1/2
Օսմ. էսհամը աչըլտը	11-65
» » գաբանտը	11-65
Իսթիգրազ 65 Ֆր.	65-
» 69	61-
» 73	55-
Ռումէլի շըմէնտիֆէրի	53-25
Օսմ. Պանգասը	723-75
Գրէտի Լիոնէ	565-
Գրէտի ֆօնսիէ	1310-
Լիոն ագսիօնը	1535-
Սուէյզ ագսիօնը	2255-
Ռուսիա 5 % 1877	88- 1/4
Իթալիա էսհամը	86-85
Մըսըր ֆօնտ. մութթահըտէ	359-37 1/2
Մաճարիսթան էսհամը	100-
Եունան 6 % 1879	-
Գոնսոլիտ 3 այ վատէ	25-21

Վիէննա 16 Յունվ.

Լոնտրա իւզէրինէ գամպիօ	118-90
Ռումէլի շըմէնտիֆէրի	24-70

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. ում. տիւն ագշ. գաբ.	12-32
Պու սապահ աչըլտը	12-31
Մըսըր մութթահըտէ. գաբ.	78-15
Պու սապահ աչըլտը	78-15
Իսթիգր. 63 (մութթօն)	73-
» 65	70-
» 69 (բինար	62-
» 72 (Պօնտիւ Թրէ.)	22-50
» 73	57-50
Ռումէլի շըմէնտիֆէրի	53-50
Աղչէ Գայիմէ	9-
Բէշլի Ղըր.	22-
Հէվալէսիզ »	27-20

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	5-38
Ըսթամպօլ պանգասը	8-30
Սօսիէթէ ժէնէրալ	5-04
Թրամվայ	3-20

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղըրուշ	Ղ. Բր.
Պէյազ մէճիտիյէ Ֆարգը	108-
Մէթալիք »	102-
Պէշլիք »	104-
Ալթըլըգ »	104-
Պօզըր »	700-
Գայմէ	910-
Ինկիլիզ լիրասը	110-20
Ֆրանսըզ ալթունը	87-34
Ռուպ	90-16
Գրէմից ալթունը	51-20
Գարպօն գայմէսի	9-22

ԻԼԱՆԱԹ

Շէհր էմանէթինտէն կէլէն իլան.

Շիլէ անպարընտա

	Թէնէ
Եուլաֆ	505
Զավտար	868
Գարըլճա	320

Աղվա անպարընտա

	Թէնէ
Եուլաֆ	1284
Զավտար	130
Տարը	686
Գարըլճա	1675

Շիլէ գաղասընըն սէնէի հալիյէ աշար մալընտէն պալատէ մուհարրէր զէխաիր՝ մահալլինճէ վէ Տէրսաատէթճէ չէրախթը մալիւմէսիլէ մէվգիի միւզայէտէյէ վազ օլընմըշ վէ պունլարըն միւատէթը մուայէնէսի խիթամը կիւնիւ իհալէի էվվէլիյէսի վէ սօն թալիպինին պուլընտուղու մահալլէ մուխթաս վէ մագամը օլան 24 սաաթ միւրուրի իլէ իհալէի գաթիյէսի իճրա օլընմագ մուգարրէր պուլունմուշ օլմաղլա, թալիպ օլանլարըն քէֆիլլէրի իլէ պէրապէր Շէհր Էմանէթը ճէլիլէսինէ խարէճ վէ Աշար Նէզարէթինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր:

4 քեանունը սանի 98

Էվգաֆը Հիւմայուն խազինէսի վարիտաթը ումումիյէ խարէճինտէն կէլէն իլան.

Նաղգու ազա վագըֆընտան Պապը Սէրասքէրի բիշկեահընտա քեաին ճամիի շէրիֆի Թահթընտա քեաին 68 նումէրօլու պիր պապ տիւքքեանըն էսմանը Թէալիմինտէն իթթիպարէն քիրայա վէրիլէճէկինտէն, թալիպ պուլունանլարըն Թարիխը իլանտէն նիհայէթ պիր հաֆթայա գատար Էվգաֆը Հիւմայուն խազինէսի Վարիտաթը Ումումիյէ խարէճինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր:

1 քեանունը սանի 98 3—2

ԱԼԱ ԷՏԻՐՆԷ ՇԱՐԱՊԼԱՐԸ

Սիրքէճիտէ արապա վարօրու իսկէլէսի իթթիսալինտէ 4 նումէրօլու քէօմիւր տէբօսունտա վէ Գատըքէօյ սաամ իսքէլէսինտէ Էսքի-Գարագօլխանէ գարշըսընտա 19 նումէրօլու շըմէնտիֆէր քէօմիւրիւ մաղազասընտա վէ Իսկիւտար իսկէլէսինտէ Քիւչիւք-Համամ իթթիսալինտէ 23 նումէրօլու Փէտտի Տիգրան աղանըն տիւքքեանընտա վէ Պէշիկթաշտա վարօր իսկէլէսինտէ 22 նումէրօլու Մ. Լամպօնըն կաղինօսունտա, վէ Պէյօղլունտա Աղաճամի ճիվարընտա 183 նումէրօլը Թութունճու Կիւլէրեան Գառնիկ աղանըն տիւքքեանընտա, վէ Գալաթատա Գօմիսիօն խանը ալթընտա 7 նումէրօլու բէրպէրէր Ցակոր աղանըն տիւքքեանընտա սաթըլմագտա տըր.

J. O.

3—3

ՍԹԱՄՊՕԼ

ՊՕՆ ՄԱՐՇԷՍԻ

Ճարգ չարշըսը տէրունինտէ 20 նումէրօ իլէ մուրագգամ մաղազա՝ քեաֆֆէի էշեասընը սաթըշ գաթը ալագա իթմէք իւզրէ պուլունտուղու ճիհէթլէ, ուճուզճա գըյմէթ էյլիւպ վէ սաիր մէլպուսաթ վէ մէֆրուշաթ էթմէք իսթէյէնլէրին օրայա միւրաճաաթլէրի թագտիրտէ, հէր հալտէ մէմնուն գալաճագլարը վէ պատէլ իշթիրա պահալը օլտուղը թէպէյյիւն իտէճէկլէրին մաղլէրին իսդէ նաճակը իլան օլունուր:

Գավմիր Թագըմը
Ճանէլա երքէք / չիւն վէ չօճուգ իչիւն, վէ արզըն իլէ
Ֆրէնկ կէօմլէքլէրի վէ տօն քէթէն
Զօրապ, եագլըգ, գըշլըգ, էրքէք, գատըն, վէ չօճուգ իչիւն
Մէնտիլ, իբէքլի վէ քէթէն
Եօրղան, հէր պիր ճինսատան
Շէմսիյէ, իբէքլի գարը վէ էրքէք իչիւն
Պասթօն
Չօճուգ էլպիսէլէրի եագըմ վէ գըշլըգ
Զանթա, պօյուն պաղը
Շապգա չօճուգ իչիւն
Իբէքլի վէ սիւնկիւ գումաշլար ֆիսթանլըգ
Էլպիսէլիք վէ տէօշէմէլիք Ֆըրանսըզ պասմալարը
Գավմիր բօզ տը չամըր
Նիւնյիւ շալ
Թանթէլա Թիւլլէսի
Գօնսօլ իւզէրինէ Թօհաֆիյէլէր
Հավլու Թագըմլարը
Տիւլճ Թագըմլարը
Պէլէզիկ, գօրտօն, նուգուշ
Թիւլլիւ շիշէքլէր
Բարֆիւմըրի
Էնվայի օյունճագլար
Էնվայի Թօհաֆիյէ
Գասէհ, չիւչէ, թապագ, պազը Թագըմը Թիւլլիւսիւ
Թաթլը Թագըմը
Թէքսի պատօն Թիւլլիւսիւ
Մագաս, չագը, Թարագ, ֆըրչա վէ պունլարա տայիր էնվայի Թիւլլիւ հէր պիր ճինս մալլէր:

ԳԱՆՄԻԽԲ ՊԻՐԱՏԵՐԼԵՐԻՆ ԹԵՐԹԻՊ ԻԹՏԻՔԼԵՐԻ ԷԼԻՔՍԻՐ ՖԵՐՐՕ-ՄԱՆԿԱՆԻՖՕ ՔԻՆՔԻՆԱ

Գըրնտըզլըգընտա բէք աղ վէ մագ պուլ պիր մուալիճէ օլտըղը ութիպպա հազիգա Թարաֆընտան Թաստիգ օլունմուշ օլմաղլա, տէմիր իլէ գընագընա մախլուդ օլարագ Թէրքիպ իտիլէն մանկանէզ Թէրթիպի ումումի փիմիսալիէրին մաղհարը Թագտիր ու Թասվիպի օլմուշ տըր:

Աթըլայի՝ էֆֆիլէրինին պիզիմ ԷԼԻՔՍԻՐ հազրըննա պէյան իթտիքլէրի էֆքեարը միւթալաա իտէնլէրին կիպի, «Էլիքսիր Ֆէրրօ-Մանկանիֆին՝ Տէբէբ-ի (կիւճ իլէ հազմ) Գըլըզ Անէմի Խլօրօզ (գան սըզլըգ) Լէօգօրրէ, Ֆիէվր Թէֆօիտ խասթալըգլարընա նիհայէթ վէրէճէ եարար օլտուղը վէ պու խասթալարա շիֆա վէրտիկին մաասա գուվվէթ տախի վէրտիկինի պէք մաղիր պէօյլէ պէյան իթմիշ տիր:

Տէբօզիթօը Ինկիլիզ խասթախանէսի տիր:

ՄՕՆԹԷ ԳՐԻՍԹՕ

Մաթպաաճը Միհրան էֆ. Նաշաճեանըն Էրմէնի լիւ հրուֆ վէ Թիւրքի լիւ լիսանէ ճիլտ ճիլտ նէշր իթմէքտէ պուլունտուղու ՄՕՆԹԷ ԳՐԻՍԹՕ նամ հիքեայէի լաթիֆէնին իւչիւնճիւ ճիլտի տախի պու կիւն նէշր օլունմուշ տըր:

Ֆիյ 12 ղըշ.

Գապլի գայտան իւչ ճիլտ տախի բէյանլարըյլա նէշր օլունաճագ տըր

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ ՎԱՓՕՐԼԱՐԸՆԸՆ

ՎԱԳԻԹԸ ՀԱՐԷՔԷԹԼԵՐԻ

Իշպու 1883 Յունվարըն 3ինճիւ բազար էրթէսի կիւնիւնտէն իթիպարէն

ԱՏԱԼԱՐ ԹԱՐԻՖԻ

ՆԷՎՄԻՅԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ

Ատալարտան աւտէթլէ Քէօփրիւյէ

ՍԹ. ՏՔ.
2 30 Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ, Գընալը
2 45 Բէնտիք, Գարթալ, Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ, Գընալը

Քէօփրիւտէն Ատալար ճանիպինէ

9 30 Գընալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ատա, Գարթալ, Բէնտիք
10 45 Գընալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ատա (1)

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ

Ատալարտան Քէօփրիւյէ

2 30 Բէնտիք, Գարթալ, Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ, Գընալը
8 45 Գարթալ, Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ, Գընալը

Քէօփրիւտէն Ատալարա

4 — Գընալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ատա, Գարթալ
9 30 Գընալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ատա, Գարթալ, Բէնտիք

ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱ ԹԱՐԻՖԻ

[illegible]

ՆԷՎՄԻՅԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ

Քէօփրիւտէն

ՍԹ. ՏՔ.
4 — Իզմիթէ կիտէն վաբ. Նօ. 2
7 35 Պիլա Թէսալիֆ
10 35 Բէնտիքէ կիտէն 8

Հայտար Բաշատան

4 40 Բէնտիքտէն կէլէն վաբ. Նօ. 1
8 15 Իզմիթտէն կէլէն 5
11 5 Պիլա Թէսալիֆ

ԳԱՏԸ ՔԷՕՅ ԹԱՐԻՖԻ

ՆԷՎՄԻՅԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ		ԲԱԶԱՐ ՍԷՖԷՐԼԷՐԻ	
Քէօփրիւտէն ՍԹ. ՏՔ.	Գատըքէօյտէն ՍԹ. ՏՔ.	Քէօփրիւտէն ՍԹ. ՏՔ.	Գատըքէօյտէն ՍԹ. ՏՔ.
2 50	2 50	3 —	3 —
3 15	3 15	4 —	4 —
4 —	4 —	5 —	5 —
4 45	4 45	6 —	6 —
5 45	5 45	9 —	9 —
9 —	9 —	10 —	10 —
9 45	9 40	11 —	11 —
10 50	10 25	12 (2)	11 45
11 15	11 10	—	—
12 (2)	11 45	—	—
— —	— —		

(1) Ախշամլարը Քէօփրիւտէն Ատալար ճանիպինէ 10 45տէ իճրա օլունան սէֆէր հավա լօտօս վէ Թիրի գար օլտուղը զէման պիր չէրէք էվվէլ եանի 10 30տա իճրա օլունաճաղընտան, հավալարըն պէօյլէ օլտուղը զէման միւշթէրիլէրին վագթը իլէ վափօրա կէլմէլէրի իխթար օլունուր.

(2) Քէօփրիւտէն սաաթ 12տէ Գատըքէօյիւնէ իճրա օլունան սօն սէֆէր չէթին լօտօս վէ Թիրի գար օլտուղը զէման պիր չէրէք էվվէլ եանի սաաթ 11 45 կէչէրէք իճրա օլունաճաղընտան հավալարըն պէօյլէ օլտուղը զէմանլէր միւշթէրիլէրին վագթը իլէ կէլմէլէրի իխթար օլունուր.

Քէօփրիւ վէ իսկէլէ մէմուրլարի պիլէն պիլէթ ալուպ պիլէթ եէրինէ բարա ալմալարը քաթիյէն մէմնու տըր, միւթէճավիզլէրի պէր մուճիպը Թալիմաթ չըգարըլաճագ մէմուր տըր: Պինաէն ալէյհ վափօրա բաքիպ օլան զէվաթըն Քէօփրիւտէն ալմըշ օլտուգլարը պիլէթլէրի իսկէլէտէն վէ հէր իւչ ադտէթլէրինտէ Գապուգ գարշըսընտաքի իսկէլէսինտէն ալմասը վափօրլար տէրունինտէ պիլէթլէրին ալմամալարը միւթէճէրճա տըր:

Ագշամլարը Քէօփրիւտէն սաաթ 9,30տա Ատալարա վէ սաաթ 11, 15 վէ 12տէ Գատըքէօյիւնէ հարաքէթ իտէն վափօրլարա ճէրիմէ պէօյլէ վէ եօլճուլարը իգամէ իտէր տէրէճէտէ օլան եիւք վէ էշեա գապուլ օլունմայաճագ տըր:

Թէհլիքէտէն հազէր օլունմագ իչին տուման օլտուղը զէման հէր վափօր պուլընտուղու նօգթատա Թէվագգուֆ իտէճէկի կիպի, պօրա վէ ֆուրթունա միւնասէպէթիլէ տախի սէֆէրլէր իճրա օլունամազ իսէ, պու պապտա եօլճուլարըն պիր շէյ սէօյլէմէյէ հագլարը օլամայաճագ տըր:

ԱԼՄԱՄԱՍԸՆԱ ՏԷՅՄԷԶ

Խըրտավաթչըն՝ մաղազա վէ էվլէրէ կիրիպ կէրէք մալէն վէ կէրէք ճանէն էհալիյի տիւչար քէտէր վէ իզտըրապ իթտիքլէրի վէ գաչալար զըրտավաթլարը Թարիֆ գապուլ իթմէզ պիր մատտէ օլուպ, տահա պունուն էօնիւնիւ ալմագ իչին պիր նէվի էլէքթրիք չանը իճատ օլունմուշ տըր. Չէօյլէ քի մէզքիւր չընկըրտագ՝ կէրէք գարուլա վէ կէրէք բէնճէրէ վէ սաիր խըրտավաթլար կիրէճէկի շիւպհէ իտիլէն մահալլէրէ վազ օլունուպ գուրուլտուղտա, հէր նէ վագթ գաբու վէ եա բէնճէրէյէ տօգընըլըր վէ եա աչըլըր իսէ, մէզքիւր գաբու վէ եա բէնճէրէնին աչըլտըղը գալըպը միւտաթէ պու էլէքթրիք չընկըրտագը գավի պիր սէսլէ չալմաղա պաշլար խըրսըզը իւրքիւտիւր վէ էվ սահիպինի իւյանտըրըր:

Շիմտիյէ գատար էվլէրէ վէ մաղազալարա վազ վէ ճէլպ պիր ֆիյաթ իլէ ֆըրուխթ օլունան պու էլէքթրիք չընկըրտագլարընտան միւթէհայիր միւշթէրիլէրիմիզ բէք զիյատէ խոշնուտ օլուպ տէֆաթլէ աճէլէրինէ պէճանը Թէշէքքիւր վէ մէմնունիյէթ իթմիշլէր տիր: Տօղրուսան տօղրույա Բարիզ Գարըփ Փաբրիգասընտան կէթիրթիլմիշ պու մալլար ճիմտիսի Թարաֆընտան Թագտիր ու Թաճսին օլունմուշ տըր: Պունտան զիյատէ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէր մաղազամըզա միւրաճաաթ իթմէլէրի սաիլ օլունուրլար:

Օ Լէանտեան ու Օր Պէյօղլու Գալաթա սարայ իթթիսալինտէ Ն. 237

Խ. ԱՃԱՐԵԱՆ